

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและการแพร่กระจายของกุ้ง ปู และกั้ง บริเวณหาดนางรอง เกาะจระเข้ เกาะจวง และเกาะแสมสาร สัตหีบ ชลบุรี โดยเก็บตัวอย่างทั้งสิ้น 12 ครั้ง (เดือนเว้นเดือน) เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2551 ถึงเดือนกันยายน 2553 ได้ตัวอย่างกุ้งและปู (จากการสำรวจไม่พบตัวอย่างของกั้งตึกเตน) ที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่ง และแนวปะการังต่าง ๆ มาทำการศึกษาอนุกรมวิธานพบว่าตัวอย่างกุ้งทั้งหมดที่รวบรวมได้อยู่ใน Infraorder Caridea สามารถจำแนกได้เป็น 2 families 2 genera 3 species ส่วนตัวอย่างปูทั้งหมดที่พบสามารถจำแนกได้เป็น 2 infraorders 20 families 34 genera 47 species ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ความหลากหลายชนิดของกุ้ง-ปูที่พบบริเวณหาดนางรอง-เกาะจระเข้ เกาะจวง-เกาะจาน และเกาะแสด-ช่องแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

Infraorder	Family	Species	จุดสำรวจ		
			หาดนางรอง- เกาะจระเข้	เกาะจวง- เกาะจาน	เกาะแสด- ช่องแสมสาร
Caridea	Palaemonidae	<i>Palaemon</i> sp.		/	
	Alpheidae	<i>Alpheus euprosyne</i> De Man, 1897	/		
		<i>A. lottini</i> Guérin-Méneville, 1829		/	
Anomura	Porcellanidae	<i>Petrolisthes lamarckii</i> (Leach, 1820)	/	/	/
Brachyura	Dromiidae	<i>Conchoecetes intermedius</i> (Lewinsohn, 1984)			/
		<i>Lauridromia indica</i> (Gray, 1831)			/
	Dorippidae	<i>Dorippe quadridens</i> (Fabricius, 1793)			/
		Calappidae	<i>Calappa clypeata</i> Borradaile, 1903		
			<i>C. philargius</i> (Linnaeus, 1758)		
	Matutidae	<i>Ashtoret lunaris</i> (Forsk., 1775)	/		/
			<i>Matuta victor</i> (Fabricius, 1781)		
	Epiplatidae	<i>Hyastenus diacanthus</i> (De Haan, 1839)			/
			<i>H. aries</i> (Latrielle, 1852)		
	Inachidae	<i>Camposcia retusa</i> Latreille, 1892			/
	Majidae	<i>Schizophrys aspera</i> (H. Milne Edwards, 1834)			/
			<i>Micippa philyra</i> (Herbst, 1803)	/	
	Parthenopidae	<i>Cryptopodia laevimana</i> Miers, 1879		/	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

Infraorder	Family	Species	จุดสำรวจ		
			หาดนางรอง- เกาะจรเข้	เกาะจวง- เกาะจาน	เกาะแรด- ช่องแสมสาร
		<i>Parthenope longimanus</i> (Linnaeus, 1764)			/
		<i>Rhinolambrus longispinis</i> (Miers, 1879)			/
		<i>R. pelagicus</i> (Ruppell, 1830)	/		
	Portunidae	<i>Portunus gracilimanus</i> (Simpson, 1858)			/
		<i>P. haanii</i> (Stimpson, 1858)			/
		<i>P. pelagicus</i> (Linnaeus, 1758)			/
		<i>P. sanguinolentus</i> (Herbst, 1783)			/
		<i>Charybdis acutifrons</i> (de Man, 1879)			/
		<i>C. hellerii</i> (H.Milne Edwards, 1867)			/
		<i>Thalmita crenata</i> (Latreille, 1829)	/		/
		<i>T. danae</i> Stimpson, 1858		/	/
		<i>T. pelsarti</i> Montgomery, 1931			/
		<i>T. prymna</i> (Herbst, 1803)			/
		<i>T. sima</i> H. Milne Edwards, 1834			/
	Euryplacidae	<i>Eucrate crenata</i> De Haan, 1835			/
	Eriphiidae	<i>Eriphia smithii</i> MacLeay, 1838	/	/	/
	Menippidae	<i>Menippe rumphii</i> (Fabricius, 1798)	/	/	/
		<i>Myomenippehardwickii</i> (Gray, 1831)			/
	Oziidae	<i>Epixanthus frontalis</i> (H.Milne Edwards, 1834)	/	/	/
		<i>Ozius guttatus</i> H.Milne Edwards, 1834	/	/	/
	Galenidae	<i>Halimede ochtodes</i> (Herbst, 1783)			/
	Trapeziidae	<i>Trapezia cymodoce</i> (Herbst, 1801)	/	/	
	Xanthidae	<i>Actaeodes areolatus</i> (Dana, 1852)	/	/	
		<i>Atergatis floridus</i> (Linnaeus, 1767)		/	
		<i>A. intergerrimus</i> (Lamarck, 1801)		/	/
		<i>Leptodius exaratus</i> (H.Milne Edwards, 1834)	/	/	/
		<i>Lophozymus picior</i> (Fabricius, 1798)		/	/
	Grapsidae	<i>Grapsus albolineatus</i> Lamarck, 1818	/	/	/
		<i>Metopograpsus oceanicus</i> (Jacquinot, 1853)	/	/	/
		<i>M. frontalis</i> Miers, 1880	/	/	/
	Plagusidae	<i>Plagusia immaculata</i> Lamarck, 1818		/	
	Ocypodidae	<i>Ocypode ceratophthalmus</i> (Pallas, 1772)	/	/	
		<i>Dotilla wichmanni</i> De Man, 1892)	/		

Infraorder Caridea Dana, 1852

ลักษณะทั่วไป

ลำตัวโค้งงอมาก โดยเฉพาะบริเวณปล้องที่ 3 เปลือกด้านข้างลำตัวของปล้องที่ 2 คลุมส่วนของปล้องที่ 1 และ 3 หนวดคู่ที่ 1 มีสโตโลเซอไรต์ แมนดิบูลลา พาลพ์ มีลักษณะตรง แมกซิลลิเปดคู่ที่ 1 มีฐานของเอกโซโพโดต์แผ่ออกเป็นพูและมีเอนโดโพโดต์สั้น แมกซิลลิเปดคู่ที่ 2 มีปล้องสุดท้ายติดกับด้านข้างของปล้องรองสุดท้าย แมกซิลลิเปดคู่ที่ 3 มีจำนวน 4-6 ปล้อง ขาเดินคู่ที่ 3 ไม่เป็นก้ามหนีบ ขาวัยน้ำคู่ที่ 1 ไม่มีพีแตสมา เหงือกเป็นแบบ phyllobranchiate เพศเมียปล่อยไข่ติดบริเวณรยางค์ว่ายน้ำ

จากการศึกษาพบกุ้งใน Infraorder Caridea นี้ ทั้งสิ้น 2 ครอบครัว คือ Palaemonidae และ Alpheidae

Family Palaemonidae Rafinesque, 1815

กุ้งในครอบครัวนี้ เป็นครอบครัวของกุ้งที่ใหญ่ที่สุดของกลุ่ม Caridea สมาชิกที่เป็นที่รู้จักกันดีของกุ้งในครอบครัวนี้ได้แก่ กุ้งก้ามกราม กุ้งฝอยน้ำเค็ม และกุ้งฝอยน้ำจืด อยู่ในครอบครัวย่อย Palaemoninae ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจำนวนมาก ส่วนอีกครอบครัวย่อยหนึ่งคือ ครอบครัวย่อย Pontoniinae ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ของครอบครัวย่อยนี้จะพบอาศัยอยู่ในแนวปะการัง โดยอาจพบอาศัยอยู่ร่วมกันกับสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังหลายชนิดได้แก่ ฟองน้ำ ปะการัง หอยสองฝา ดาวทะเล เม่นทะเล และปลาทะเล ตัวอย่างของสมาชิกในครอบครัวย่อย Pontoniinae ได้แก่ กุ้งดอกไม้ทะเล กุ้งพยาบาล และกุ้งก้ามยาว เป็นต้น

Subfamily Palaemoninae Rafinesque, 1815

กุ้งในครอบครัวย่อยนี้ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนมาก พบแพร่กระจายอยู่ในเขตร้อนและกึ่งเขตร้อน โดยเฉพาะในทะเลเขตร้อนโต-แปซิฟิกตะวันตก ส่วนหนึ่งของสมาชิกในครอบครัวย่อยนี้เป็นกุ้งเศรษฐกิจ เช่น กุ้งก้ามกราม นอกจากนี้ สมาชิกอีกหลาย ๆ ชนิดยังนิยมนำมาบริโภคเป็นอาหาร เช่น กุ้งฝอยน้ำจืดและกุ้งฝอยน้ำเค็ม เป็นต้น

ครอบครัวย่อย Palaemoninae ประกอบด้วยหลายสกุล เช่น *Macrobrachium*, *Palaemonetes* และ *Palaemon* เป็นต้น จากการศึกษาในครั้งนี้พบเพียง 1 สกุล 1 ชนิด ซึ่งยังไม่สามารถจำแนกชื่อวิทยาศาสตร์ได้ ได้แก่ *Palaemon* sp.

Palaemon sp. (แผ่นภาพที่ 4.1 รูปที่ 1)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ Glass shrimp

ชื่อสามัญภาษาไทย: -

ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กริยาวตรง มีพินกรีสมบูรณ์ ขาเดินสองคู่แรกเป็นก้ามหนีบ ขาเดินคู่ที่ 2 มีขนาดใหญ่และยาวกว่าคู่ที่ 1 มีความยาวเท่ากับความยาวทั้งหมดของลำตัว ลำตัวใส บริเวณรอยต่อปล้องของก้ามหนีบคู่ที่ 2 มีสีขาว ขาเดินคู่ที่ 3-5 มีขนาดและลักษณะปกติ ปลายหางมีหนามที่เคลื่อนไหวได้ 3 คู่

ข้อสังเกต

เป็นชนิดของกุ้งทะเลที่พบกระจายอาศัยอยู่ได้ก่อนหินเล็ก ๆ ในบริเวณเขตน้ำขึ้นน้ำลงตามบริเวณชายฝั่งต่าง ๆ ที่เป็นหาดหิน

Family Alpheidae Rafinesque, 1815

กุ้งในครอบครัวนี้ รู้จักกันดีในนามของ “กุ้งตืดขัณฑ์” มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษที่รู้จักกันดีว่า snapping shrimp หรือ pistol shrimp หรือ alpheid shrimp จัดเป็นกุ้งที่มีขนาดเล็ก โตเต็มที่ที่มีขนาดประมาณ 1-2 นิ้ว (3-5 เซนติเมตร) ส่วนใหญ่พบอาศัยอยู่ในบริเวณที่เป็นทรายหรือทรายปนโคลนได้ก่อนหิน โดยซดรูที่มีความลึกมากถึง 30 เซนติเมตร มักพบอาศัยอยู่เป็นคูในรู กุ้งตืดขัณฑ์บางชนิดพบอาศัยอยู่ร่วมกับปลาบูทรายในลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน (mutualism) โดยปลาอาศัยอยู่ในรูของกุ้งตืดขัณฑ์เพื่อหลบภัย ในขณะที่เดียวกัน ปลาว่ายน้ำได้เร็วกว่าและออกหากินไกลกว่าจะเห็นอันตรายที่มาถึงได้ก่อน ซึ่งจะช่วยให้กุ้งรู้ถึงภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นก่อนที่ศัตรูจะเข้ามาถึงตัว ทำให้กุ้งสามารถหลบเข้าไปอยู่ในรูได้ทันเวลา

ลักษณะทั่วไป

ส่วนหัวมีขนาดใหญ่เรียวยาวเล็กไปถึงปลายหาง ส่วนหน้าของเปลือกที่คลุมหัวมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะส่วนของกรีสันลง ไม่มีหนามและแผ่ออกคลุมบริเวณตา บางชนิดส่วนของคอร์เนียจะลดขนาดลงและถูกปกคลุมด้วยกระดองทั้งหมด ตาเล็กและมีหนวดคู่ที่สองยาวกว่าคู่แรก ขาเดินคู่แรกพัฒนาเป็นก้ามหนีบขนาดใหญ่ ซึ่งจะมีขนาดใหญ่เพียงข้างซ้ายหรือ ข้างขวาเพียงข้างเดียวเท่านั้น อีกข้างหนึ่งมีขนาดเล็กเท่า ๆ กับก้ามปกติ ก้ามนี้จะตืดกันทำเสียงดังกริก ๆ ได้ เพื่อบีบให้น้ำพุ่งเข้าใส่ศัตรูตกใจหนีไปหรือเหยื่อตกใจจนซ่อนอยู่กับที่

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่..... 25 ก.ค. 2555
เลขทะเบียน..... 247504
เลขเรียกหนังสือ.....

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนใหญ่พบอาศัยอยู่ในแนวปะการังหรืออยู่ตามพื้นทะเล บริเวณหาดหิน ป่าชายเลน หรือบริเวณปากแม่น้ำในบริเวณที่เป็นทรายหรือทรายปนโคลนใต้ก้อนหิน โดยชนิดที่มีความลึกมากถึง 30 เซนติเมตร ส่วนใหญ่มักพบอาศัยอยู่เป็นคู่ในรูซึ่งอาจมีปูหรือปลาบางชนิดมาอาศัยร่วมอยู่ด้วย กุ้งติดชั้นมีความสำคัญในแง่ของการประมง โดยเฉพาะที่บังคลาเทศ ญี่ปุ่น และ ออสเตรเลียตอนเหนือ นิยมนำมารับประทาน และยังมีนิยมนำเป็นเหยื่อตกปลา นอกจากนี้แล้วจากความสามารถที่หาเลี้ยงตัวเองได้ ทำให้กุ้งติดชั้นมักถูกจับมาขายเป็นสัตว์เลี้ยง กุ้งติดชั้นมีอีกชื่อหนึ่งเรียกว่า "กุ้งกระเตาะ"

Genus *Alpheus* Fabricius, 1798

ลักษณะทั่วไป

บริเวณมุมด้านล่างของกระดองโค้งมนไม่เป็นมุม เห็นได้ชัด ส่วนหน้าของขาเดินมีรยางค์คล้ายแปรงยื่นออกไป ใช้สำหรับทำความสะอาดเหงือกไม่มากนัก คาราเปสไม่แบนมาก มีสันด้านหลัง แดกทิลลัสของก้ามหนีบอันใหญ่มีร่องลึกพอดีกับฟิงเกอร์

Alpheus euphrosyne De Man, 1897 (แผ่นภาพที่ 4.1 รูปที่ 2)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ: Nymph snapping shrimp, Green pistol shrimp, Mangrove snapping shrimp

ชื่อสามัญภาษาไทย: กุ้งติดชั้น, กุ้งกระเตาะ

ชื่อพ้อง: *Crangon euphrosyne* (De Man, 1897)

Alpheus eurydactylus (De Man, 1920)

Alpheus langi (Schmitt, 1926)

Alpheus richardsoni (Yaldwyn, 1971)

ลักษณะเด่น

ส่วนหัวไม่มีหนาม orbital ก้ามหนีบอันเล็กของกุ้งทั้งสองเพศมีส่วนของแดกทิลลัสยาวเท่ากันหรือสั้นกว่าส่วนของโพรโพดัส เมอร์สของขาเดินคู่ที่ 3 ไม่มีหนาม โพรโพดัสของขาเดินคู่ที่ 3 ไม่มีขนปกคลุม แต่มีหนามเล็ก ๆ ที่เคลื่อนไหวได้จำนวนมาก และผิวหนังในของแดกทิลลัสของขาเดินคู่ที่ 3 มีลักษณะแบน สีของลำตัวและก้ามหนีบมีสีน้ำตาลอมเขียว

ข้อสังเกต

เป็นชนิดของกุ้งติดชั้นที่พบกระจายอยู่ทั่วไป โดยพบอาศัยอยู่ใต้ก้อนหินเล็ก ๆ ในบริเวณเขตน้ำขึ้นน้ำลงตามชายหาดต่าง ๆ และในป่าชายเลน

***Alpheus lottini* Guérin-Méneville, 1829 (แผ่นภาพที่ 4.1 รูปที่ 3)**

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ: Coral snapping shrimp

ชื่อสามัญภาษาไทย: กุ้งตืดชั้นปะการังหลังดำ

ชื่อพ้อง: *Alpheus sublucanus* (Forsk., 1775)

Alpheus ventrosus (H. Milne Edwards, 1837)

Alpheus laevis (Randall, 1839)

Alpheus thetis (Miers, 1874)

Crangon latipes (Banner, 1953)

Crangon ventrosa (Banner, 1953)

ลักษณะเด่น

แตกทิลลัสของขาเดินมีลักษณะแข็งแรงปลายทู่ แบนด้านข้าง บริเวณปลายแตกทิลลัสมีลักษณะเป็นแนวสันคล้ายกับมี ลำตัว ก้ามหนีบ และขาเดินทุกคู่มีสีแดงเข้มและแถบสีดำเข้มอยู่ด้านบนของลำตัว โดยพาดยาวตลอดความยาวของลำตัว

ข้อสังเกต

เป็นกุ้งตืดที่พบอาศัยอยู่บนปะการังเขากวาง โดยอาศัยอยู่ร่วมกับปะการังแบบพึ่งพาอาศัยกัน โดยกุ้งตืดชั้นกินเนื้อของปะการังเป็นอาหาร และปะการังได้รับการปกป้องจากดาวมงกุฎหนามที่จะมาทำลายปะการัง โดยกุ้งตืดชั้นใช้ก้ามหนีบ หนีบแขนของดาวทะเล

Infraorder Aomura H. Milne Edwards, 1832

สัตว์ในกลุ่มนี้ มีลักษณะกึ่งกลางระหว่างสัตว์ในกลุ่มแมกครูรา (Macrura) และสัตว์ในกลุ่มบราซียูรา (Brachyura) ส่วนท้องอาจมีลักษณะลดรูปและไม่สมมาตร หรือมีลักษณะปกติแต่หดสั้น ส่วนใหญ่ขาคู่ที่ 5 ลดรูปมีขนาดเล็ก มีตาอยู่ตรงกลางระหว่างหนวดคู่ที่ 2 ตัวอย่างเช่น ปูเสฉวน แม่หอบ และปูไม้แท้จริง (false crab) ซึ่งได้แก่ ปูตัวแบน (porcelain crab)

Family Porcellanidae Haworth, 1825

ปูในครอบครัวนี้ ไม่ใช่ปูที่แท้จริงเนื่องจากไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มปูบราซียูแรน ส่วนใหญ่รู้จักกันดีในนามของ “ปูตัวแบน” มีขนาดเล็ก มักพบอาศัยอยู่ใต้ก้อนหิน โดยเกาะแนบกับก้อนหินหรือแทรกตัวตามรอยแตกของรากไม้ในป่าชายเลนที่มีความชุ่มชื้นบริเวณชายฝั่งทะเลทั่วไป

ลักษณะทั่วไป

ลำตัวแบนแบบบนลงล่าง กระจดองเป็นรูปไข่ที่มีความยาวมากกว่าความกว้าง ด้านหน้าของกระจดองระหว่างตาเป็นรูปโค้ง หนวดคู่ที่สองยาวมาก ก้ามหนีบทั้งสองใหญ่มากและแบน บริเวณขอบด้านในของเมอร์ส มีรอยหยักเป็นรูปฟันเลื่อย ขาเดินมีขนาดสั้น

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนใหญ่พบพบอาศัยอยู่ใต้ก้อนหิน โดยเกาะแนบกับก้อนหินหรือแทรกตัวตามรอยแตกของรากไม้ในป่าชายเลนที่มีความชุ่มชื้นบริเวณชายฝั่งทะเลทั่วไป มีความสำคัญทางเศรษฐกิจน้อยมาก เนื่องจากสปีชีส์ส่วนใหญ่มีขนาดเล็กจึงไม่นิยมนำมาเป็นอาหาร

Petrolisthes lamarckii (Leach, 1820) (แผ่นภาพที่ 4.1 รูปที่ 4)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ : Porcelain crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูตัวแบน

ชื่อพ้อง: *Porcellana bellis* Heller, 1865

Porcellana dentata H. Milne Edwards, 1837

Porcellana pulchripes White, 1847

Porcellana speciosa Dana, 1852

ลักษณะเด่น

ลำตัวแบนแบบบนลงล่าง กระจดองเป็นรูปไข่ที่มีความยาวมากกว่าความกว้าง ขอบด้านหน้าของกระจดองระหว่างตาเป็นรูปโค้ง หนวดคู่ที่สองยาวมาก ก้ามหนีบทั้งสองใหญ่มากและแบน บริเวณขอบด้านในของเมอร์ส มีรอยหยักเป็นรูปฟันเลื่อย ผิวด้านบนของโปรโปดัสของก้ามหนีบไม่มีสันตามยาว ขอบด้านบนของเมอร์สของขาเดินไม่มีหนาม ผิวลำตัวเป็นสีน้ำตาลแดงอมเขียว ระหว่างข้อต่อของก้ามหนีบมีสีแดง

ข้อสังเกต

เป็นชนิดของปูตัวแบนที่พบกระจายอยู่ทั่วไป โดยพบอาศัยอยู่ตามใต้ซอกหินโดยเกาะแนบกับก้อนหินหรืออยู่ใต้ก้อนหินเล็ก ๆ ในบริเวณเขตน้ำขึ้นน้ำลงตามชายหาดต่าง ๆ บริเวณชายฝั่งทะเลทั่วไป

Infraorder Brachyura Latreille, 1803

สัตว์ในกลุ่มนี้ จัดอยู่ในจำพวกปู ซึ่งเป็นปูที่แท้จริง หรือปูที่รู้จักกันทั่วไป มีลักษณะของลำตัวแบนแบบบนลงล่าง (dorso-ventral flatten) มีกระดองกว้างใหญ่ปกคลุมส่วนของลำตัวทั้งหมด ส่วนท้องลดรูป พับงออยู่ใต้กระดอง มีก้ามขนาดใหญ่ 1 คู่ หนวดคู่ที่ 2 อยู่ระหว่างตา ตัวอย่างเช่น ปูม้า ปูทะเล ปูแมงมุม ปูแสม ปูก้ามดาบ และปูลม เป็นต้น

Family Dromiidae De Haan, 1833

ปูในครอบครัวนี้ ส่วนใหญ่รู้จักกันดีในนามของ “ปูฟองน้ำ (sponge crabs)” มีขนาดเล็กถึงปานกลาง มีความสามารถในการใช้ก้ามหนีบตัดฟองน้ำให้เป็นชิ้นตามที่ต้องการแล้วนำฟองน้ำนั้นมาติดบนกระดอง จึงเป็นที่มาของชื่อสามัญ ขาเดินสองคู่สุดท้ายมีขนาดสั้นกว่าขาเดินคู่อื่น ๆ และโค้งงออยู่ทางด้านบนของกระดอง เพื่อยึดจับฟองน้ำไว้ ฟองน้ำที่ติดบนกระดองของปูสามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติ และทำหน้าที่เป็นที่กำบังสำหรับการพรางตัวให้กับปูเป็นอย่างดี

ลักษณะทั่วไป

กระดองเป็นรูปไข่ กลมหรือทำเหลี่ยม มีความกว้างใกล้เคียงกับความยาว ผิวด้านบนของกระดองอาจมีลักษณะแบน หรือโค้งนูนเล็กน้อยจนถึงโค้งนูนมาก อาจมีผิวเรียบหรือขรุขระ แต่โดยทั่วไปจะมีขนแข็งสั้น ๆ ปกคลุม ขอบด้านหน้าของกระดองแคบ ขาเดินคู่ที่ 1 หรือก้ามหนีบมักมีขนาดใหญ่กว่าขาเดินคู่อื่น ๆ ขาเดินคู่ที่ 2 และคู่ที่ 3 มีลักษณะปกติ ส่วนขาเดิน 2 คู่หลังมักมีขนาดลดรูปมีส่วนปลายลักษณะกึ่งก้ามหนีบ และงอพับขึ้นทางด้านบนของกระดอง ลักษณะเช่นนี้ดัดแปลงเพื่อแบกฟองน้ำหรือทูนีเคทบนหลังของกระดอง ปล้องท้องทุกปล้องของปูเพศผู้มีลักษณะเด่นชัดและขยับได้ มีโครงสร้างที่เป็นแผ่นเล็ก ๆ อยู่ข้าง ๆ ขอบทั้งสองข้างระหว่างท้องปล้องที่ 6 และปล้องหาง โคโนพอดคู่แรกของปูเพศผู้มีลักษณะอ้วนแข็งแรง โคโนพอดคู่ที่ 2 ยาว อาจยาวเท่ากับหรือยาวกว่าความยาวของโคโนพอดคู่แรก รูเปิดของเซลล์สืบพันธุ์ของเพศผู้และเพศเมียอยู่ที่สเตอไนล

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนใหญ่พบในแนวปะการังหรือใกล้แนวปะการังหรืออยู่ตามพื้นทะเล เป็นปูที่กินทั้งพืชและสัตว์ เช่น ดาวทะเล ชอบเอาฟองน้ำและทูนีเคทติดบนหลังเพื่อการพรางตัว มีความสำคัญทางเศรษฐกิจน้อยมาก เนื่องจากสปีชีส์ส่วนใหญ่มีขนาดเล็กจึงไม่นิยมนำมาเป็นอาหาร

Conchoecetes intermedius Lewinsohn, 1984 (แผ่นภาพที่ 4.1 รูปที่ 5)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ : Sponge crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูฟองน้ำ

ชื่อพ้อง: *Conchoecetes canaliculatus* Yang&Dai, 1994

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปห้าเหลี่ยมค่อนข้างแบน มีความกว้างน้อยกว่าความยาวเล็กน้อย ผิวกระดองค่อนข้างเรียบ มีขนสั้น ๆ ปกคลุมอยู่หนาแน่นบนกระดอง ขอบด้านหน้าของกระดองมีลักษณะเป็นฟันแหลม 2 ซี่ ขอบด้านข้างทางส่วนหน้าและส่วนหลังของกระดองเรียบไม่มีหนาม ก้ามหนีบมีขนาดใหญ่กว่าขาเดินคู่อื่น ๆ มากขาเดินคู่ที่ 2 และ 3 มีลักษณะปกติ ส่วนขาเดิน 2 คู่หลังมีขนาดลดรูปและงอพับขึ้นทางด้านบนของกระดอง ทั้งนี้ขาเดินคู่ที่ 4 มีขนาดเล็กกว่าคู่ที่ 5 ส่วนปลายหรือส่วนแตกทิลลัสของขาเดินคู่ที่ 4 มีลักษณะทู่ ส่วนคู่ที่ 5 มีส่วนของแตกทิลลัสเป็นปลายแหลมยาวโค้ง ลักษณะกึ่งก้ามหนีบ

ข้อสังเกต

มีลักษณะคล้ายคลึงกับปูฟองน้ำ *Conchoecetes artificiosus* (Fabricius, 1791) มาก ลักษณะที่แตกต่างกันคือ บริเวณขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดองในปู *C. artificiosus* จะพบว่ามีลักษณะที่คล้ายหนาม 2 ซี่ เห็นได้ชัดเจนกว่าในปู *C. intermedius*

Lauridromia indica (= *Dromidiopsis indica*) (Gray, 1831) (แผ่นภาพที่ 4.1 รูปที่ 6)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Cannonball sponge crab, Black spotted sponge crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูฟองน้ำเล็บแดง ปูฟองน้ำจุดดำ ปูคุณนายเล็บแดง

ชื่อพ้อง: *Dromia orientalis* Miers, 1880

Dromia cranioides De Man, 1888

Dromia gibbosa H. Milne Edwards, 1837

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปห้าเหลี่ยม โค้งนูนมาก มีความกว้างมากกว่าความยาวเล็กน้อย ผิวกระดองค่อนข้างเรียบ มีขนสั้น ๆ ปกคลุมอยู่หนาแน่นบนกระดองมองดูคล้ายกำมะหยี่ ขอบด้านข้างทางส่วนหน้ามีฟันขนาดใกล้เคียงกัน 5-6 ซี่ ก้ามหนีบมีขนาดใหญ่ ส่วนปลายของก้ามหนีบมีสีแดงอมชมพู ขาเดิน 4 คู่หลังมีขนาดปกติ ขอบด้านในของแตกทิลลัสของขาเดินคู่ที่ 2 และ 3 มีหนามขนาดเล็ก 5-8 ซี่

ขอบด้านนอกของแฉกทิลล์ของขาเดินคู่ที่ 3 และ 4 มีลักษณะเป็นหนาม ขอบด้านนอกของแฉกทิลล์ของขาเดินคู่สุดท้ายมีหนาม 1 ชี้

ข้อสังเกต

ปูฟองน้ำชนิดนี้ มีชื่อวิทยาศาสตร์ที่ค่อนข้างสับสน ชื่อวิทยาศาสตร์ ที่พบเห็นส่วนใหญ่ในรายงานวิจัยที่ศึกษากันในประเทศไทยคือ *Dromidiopsis cranioides* (De Man, 1888) ซึ่งจริงๆ แล้วชื่อที่ถูกต้องในปัจจุบันคือ *Lauridromia indica* (Gray, 1831) หรือ *Dromidiopsis indica* (Gray, 1831)

Family Dorippidae MacLeay, 1838

ปูในครอบครัวนี้ ส่วนใหญ่รู้จักกันดีในนามของ “ปูเป้ (sumo crabs)” มีขนาดเล็กถึงปานกลาง มีความสามารถในการพรางตัว โดยนำสิ่งมีชีวิตหลายชนิด เช่น เม่นทะเล มาแบกบนกระดอง โดยใช้ขา 2 คู่หลังยึดไว้ และใช้ขาเดิน 2 คู่ที่เหลือ เคลื่อนที่ไปมา ปูชนิดนี้วิ่งไวกว่าปูชนิดอื่นได้ อย่างรวดเร็วเมื่อมีอันตรายเข้ามาใกล้ แต่ถ้าหนีไปสักระยะหนึ่ง ยังรู้สึกไม่ปลอดภัย ปูจะยอมละทิ้งสิ่งที่แบกไว้ ก่อนฝังตัวลงในทราย

ลักษณะทั่วไป

กระดองค่อนข้างแบน มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ส่วนหน้าของกระดองมีความกว้างมากกว่าส่วนท้าย ส่วนท้องพับเข้าไปใต้กระดองไม่หมด สามารถมองเห็นส่วนท้อง 3 ปล้องแรกได้จากด้านบน หนวดคู่ที่ 1 และ 2 มีขนาดใหญ่ ก้ามหนีบมีขนาดเล็ก ขาเดินคู่ที่ 2 และ 3 ยาวและแข็งแรง ขาเดินคู่ที่ 4 และ 5 มีขนาดลดรูปมีส่วนปลายลักษณะกึ่งก้ามหนีบ พับงอไปทางด้านบน ลักษณะเช่นนี้ดัดแปลงเพื่อแบกดอกไม้ทะเลหรือเปลือกหอยบนหลังของกระดอง

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนใหญ่พบในแนวปะการังหรือใกล้แนวปะการังหรืออยู่ตามพื้นทะเล เป็นปูที่ซุกกินสาหร่ายเป็นอาหาร ชอบเอาดอกไม้ทะเลหรือเปลือกหอยติดบนหลังเพื่อการพรางตัว มีความสำคัญทางเศรษฐกิจน้อยมาก เนื่องจากสปีชีส์ส่วนใหญ่มีขนาดเล็กจึงไม่นิยมนำมาเป็นอาหาร

Dorippe quadridens (Fabricius, 1793) (แผ่นภาพที่ 4.2 รูปที่ 1)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): sumo crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูเป้ใหญ่, ปูชะนี

ชื่อพ้อง: *Dorippe rissoana* Miers, 1880

Dorippe nodosa Desmarest, 1817

Dorippe atropos Lamarck, 1818

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปสี่เหลี่ยมแบนคล้ายรูปชมพู มีความยาวมากกว่าความกว้าง ผิวด้านบนของกระดองขรุขระมองดูเป็นลวดลาย มีปุ่มสีแดงขนาดใหญ่กระจายอยู่ประมาณ 16 ปุ่ม มีขนสั้นและหยาบปกคลุมหนาแน่นบนกระดอง ส่วนต่างๆ บนกระดองแยกจากกันชัดเจนโดยร่องลึกและรอยย่น พื้นหน้ากระดอง 2 อัน เป็นรูปสามเหลี่ยม และยาวกว่าหนามเบ้าตาเล็กน้อย ก้ามของเพศผู้ที่โตเต็มวัยมีขนาดต่างกันมาก ขาเดินคู่ที่ 2 และ 3 มีขนาดใกล้เคียงกัน ขาเดินสองคู่สุดท้ายมีความยาวใกล้เคียงกันและลดรูป มีขนาดเล็กกว่าขาเดินคู่ที่ 2 และ 3 มาก ลักษณะพับงอขึ้นทางด้านบน ปลายแตกทิลลัสมีลักษณะคล้ายตาขอ

ข้อสังเกต

ปูเป็ใหญ่มีชื่อวิทยาศาสตร์เดิมที่ใช้กันในประเทศไทยคือ *Dorippe frascones* (พยอม ช่อยงาม, 2525)

Family Calappidae Dana, 1852

ปูในครอบครัวนี้ ส่วนใหญ่รู้จักกันดีในนามของ “ปูถาซีหรือปูหน้าหลบ (Box crabs or shame-faced crabs)” มีขนาดเล็กถึงใหญ่ เป็นปูที่มีขอบด้านท้ายของกระดองแผ่ขยายออกคลุมขาเดิน 4 คู่หลังไว้ทั้งหมด ก้ามหนีบมีขนาดใหญ่และมีฟันพิเศษที่แข็งแรง สามารถใช้บีบเปลือกหอยให้แตกออกได้ มักพบอาศัยอยู่บนพื้นท้องทะเลที่เป็นโคลนปนทราย ตั้งแต่ระดับน้ำตื้น ถึงระดับน้ำลึก แต่ส่วนใหญ่พบในเขตน้ำขึ้น-น้ำลง โดยอาจพบฝังตัวอยู่ในทราย

ลักษณะทั่วไป

กระดองมีลักษณะเป็นรูปวงรี และกึ่งวงรี โค้งนูน มีความกว้างมากกว่าความยาว ขอบกระดองทางด้านหน้ากว้างเท่า ๆ กับเส้นผ่านศูนย์กลางเบ้าตาขอบกระดองด้านข้างส่วนหน้าไม่ยื่นคลุมก้ามหนีบ ขอบกระดองด้านข้างส่วนหลังยื่นคลุมขาเดิน ขอบกระดองด้านท้ายอาจมีตุ่ม หรือหนามคล้ายซี่ฟัน ตามีขนาดเล็ก ก้านตาสั้น อ้วนป้อม แมกซิลลิเปดคู่ที่ 3 เป็นรูปสามเหลี่ยม คลุมปิดปากได้ทั้งหมด ก้ามทั้งสองข้างมีขนาดใกล้เคียงกัน บางชนิดชอบเอาก้ามมาปิดหน้า ส่วนท้องของเพศผู้ที่โตเต็มที่แล้ว มีปล้องที่ 3-5 เชื่อมติดกัน ทำให้เห็นเพียง 5 ปล้อง ส่วนในเพศเมียและเพศผู้ที่ยังไม่โตเต็มที่เห็นทั้ง 7 ปล้องชัดเจน

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนใหญ่พบอาศัยอยู่ตามพื้นทะเลที่เป็นทราย หาดหิน ในเขตน้ำขึ้นน้ำลง ตามซอกหิน ในเขตแนวปะการังหรือใกล้แนวปะการัง บางชนิดพบในเขตน้ำลึก ชอบอยู่เดี่ยว ๆ และมักอยู่นิ่ง ๆ ไม่

ค่อยเคลื่อนที่หรือเคลื่อนที่ไปมาอย่างเชื่องช้า ขณะฝังตัวอยู่ในทราย จะใช้ขาเดินขุดทรายโดยเอา ส่วนหลังฝังลงไปใทรายก่อน อาจฝังตัวลงไปจนมิดหรือเท่าที่จะฝังได้ ขึ้นอยู่กับสภาพของพื้น มีความสำคัญทางเศรษฐกิจน้อยมาก เนื่องจากสปีชีส์ส่วนใหญ่มีขนาดเล็กจึงไม่นิยมนำมาเป็นอาหาร

Calappa clypeata Borradaile, 1903 (แผ่นภาพที่ 4.2 รูปที่ 2)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Box crab

ภาษาไทย: ปูธานี, ปูหน้าหลบ

ชื่อพ้อง: *Calappa terrareginae* Ward, 1936

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปไข่ มีความยาวประมาณ 2 ใน 3 ของความกว้าง ขอบกระดองที่ยื่นออกไปทางด้านข้างมีฟัน 6 ซี่ ขอบส่วนท้ายของกระดองยื่นเลยส่วนที่ยื่นออกไปทางด้านข้าง ทางด้านบนของกระดองโค้งนูนมาก ผิวทางด้านบนของกระดองเรียบ แต่มีปุ่มขนาดใหญ่ที่ใกล้ขอบกระดองด้านหน้า ขอบกระดองด้านหน้าและเขี้ยวเรียบ ขอบกระดองด้านข้างมีหนามเล็ก ๆ ด้านนอกของโปรโปดัสของก้ามหนีบมีปุ่มขนาดใหญ่ สันด้านบนมีหนาม 7 อัน

ข้อสังเกต

ปูธานี มีชื่อวิทยาศาสตร์เดิมที่ใช้กันในประเทศไทยคือ *Calappa terrae-reginae* (พยอม ช้อยงาม, 2525)

Calappa philargius (Linnaeus, 1758) (แผ่นภาพที่ 4.2 รูปที่ 3)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Brick-red box crab, Spectacled box crab or Four-spotted box crab

ภาษาไทย: ปูธานี 4 จุด, ปูหน้าหลบ

ชื่อพ้อง: *Cancer inconspiculus* Herbst, 1794

Calappa cristata Fabricius, 1798

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปไข่ มีความยาวประมาณ 2 ใน 3 ของความกว้าง ขอบกระดองที่ยื่นออกไปทางด้านข้างมีฟัน 6 ซี่ ขอบส่วนท้ายของกระดองยื่นเลยส่วนที่ยื่นออกไปทางด้านข้าง มีหนามขนาดใหญ่เห็นได้ชัด 3 อัน โดยอันกลางมีขนาดใหญ่กว่าด้านข้างทั้งสองด้าน ที่ด้านบนของเขี้ยวมีวงโค้งสีแดงเข้มอยู่ทั้งสองข้าง ก้ามมีปุ่มเรียบกลม 6-7 ปุ่ม เรียงกันเป็นแถวที่ผิวด้านล่างของโปรโปดัส โปร

โปดัสมีหนาม 1 อันขนาดใหญ่อยู่ที่ส่วนโคนของขอบด้านล่าง ผิวด้านนอกของคร่าปีสและโปรโปดัสมีจุดสีแดง 4 จุด

ข้อสังเกต

เป็นปูญาติที่มีขนาดใหญ่มาก มีลักษณะของลวดลายสีที่ค่อนข้างแตกต่างกันในปูที่มีขนาดแตกต่างกัน

Family Matutidae Alcock, 1896

ปูในครอบครัวนี้ ส่วนใหญ่รู้จักกันดีในนามของ “ปูหนุมาน (Moon crabs)” มีขนาดเล็กถึงปานกลาง มักพบบริเวณชายหาดในแนวน้ำขึ้น-น้ำลง โดยอาจพบฝังตัวอยู่ในทราย สามารถพบได้ขณะเดินตามชายฝั่ง ริมหาดทราย โดยจะเห็นปูออกมาว่ายน้ำได้คล่อง

ลักษณะทั่วไป

กระดองมีลักษณะเกือบเป็นรูปวงกลม ด้านบนโค้งเล็กน้อย มีความกว้างมากกว่าความยาว ผิวกระดองเรียบ มีปุ่มนูนกระจายอยู่บนกระดอง อาจมี 6 ปุ่ม หรือมีจำนวนมากน้อย ขึ้นอยู่กับชนิด บนกระดองมีสีและลวดลายแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับชนิด ขอบกระดองด้านหน้ามีความกว้างเท่า ๆ กับเขี้ยวหรือกว้างกว่าเขี้ยวเล็กน้อย มีฟันหรือหนามแข็งแรงอยู่ที่ขอบกระดองด้านข้างส่วนหน้าจรดกับกระดองด้านข้างส่วนหลัง ขอบกระดองด้านข้างส่วนหน้าไม่ยื่นคลุมขาเดิน ก้ามทั้งสองข้างมีขนาดใกล้เคียงกัน ขาเดินทุกคู่มีลักษณะแบนเป็นใบพาย ช่วยในการว่ายน้ำ

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนใหญ่อยู่เป็นกลุ่ม แพร่กระจายอยู่ทั่วไปในแนวปะการังหรือใกล้แนวปะการังหรืออยู่ตามพื้นทะเล ปูขนาดเล็กชอบอยู่ใกล้ชายฝั่ง โดยแอบซ่อนตัวในช่วงน้ำขึ้น และออกหากินบริเวณริมชายฝั่งในน้ำที่ตื้น ๆ หรือพื้นทรายที่ชื้นและในช่วงเวลาน้ำลง ปูขนาดใหญ่อาจฝังตัวหรืออยู่หนึ่ง ๆ หลบซ่อนในน้ำลึก และออกหากินในเวลา น้ำลง เนื่องจากขาเดิน 4 คู่มีลักษณะเป็นใบพาย ทำให้เคลื่อนที่โดยการว่ายน้ำได้เร็วและฝังตัวเร็ว เมื่อถูกรบกวน ปูจะว่ายน้ำหนีหรือฝังตัวลงใต้ทรายทันที ปูในกลุ่มนี้ความสำคัญทางเศรษฐกิจน้อยมาก เนื่องจากสปีชีส์ส่วนใหญ่มีขนาดเล็กจึงไม่นิยมนำมาเป็นอาหาร

Ashtoret lunaris (Forsk., 1775) (แผ่นภาพที่ 4.2 รูปที่ 4)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Yellow moon crab, Spotted moon crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูหนุมานหกตุ้ม

ชื่อพ้อง: *Matuta banksii* Leach, 1817

ลักษณะเด่น

ผิวหนังบนของกระดองค่อนข้างแบน มีปุ่มบนกระดองเห็นได้ชัด 6 ปุ่ม โดยอยู่ที่บริเวณ กระเพาะ 3 ปุ่ม หัวใจ 1 ปุ่ม และส่วนเหงือก 2 ปุ่ม ขอบกระดองส่วนหน้ากว้างเท่ากับเขี้ยว หนาม ข้างกระดองแข็งแรงมากและชี้ไปทางด้านหน้า ที่ขอบข้างกระดองส่วนหลังมีปุ่มที่เห็นชัดเจนข้างละ 1 ปุ่ม ก้ามทั้ง 2 มีขนาดใกล้เคียงกัน แขนเป็นรูปสามเหลี่ยม มีหนาม 2 อันที่ตอนปลาย ผิวด้าน นอกเห็นไม่ชัดเจน ขอบด้านล่างตรงปลายมีปุ่ม 2-3 อัน ผิวด้านในของมือเรียบ ขาเดินทุกคู่แบน ใช้ในการว่ายน้ำ แดกทิลลัสของขาเดินคู่ที่ 2,3 และ 4 มีปลายแหลม ส่วนคู่สุดท้ายปลายมน กระดอง มีจุดสีแดงเล็กๆกระจายอยู่ทั่วไป โดยจะมีหนาแน่นทางด้านหน้า ส่วนทางด้านหลังจุดแดงจะมี ขนาดใหญ่และกระจายอยู่ห่างๆ

ข้อสังเกต

ปูหนุมาน *A. lunaris* นี้ มีชื่อวิทยาศาสตร์เดิมที่ใช้กันในประเทศไทยคือ *Matuta banksii* (พยอม ช่อยงาม, 2525)

Matuta victor (Fabricius, 1781) (แผ่นภาพที่ 4.2 รูปที่ 5)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Common moon crab, Victorious moon crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูหนุมานลายจุด

ชื่อพ้อง: *Matuta peronii* Leach, 1817

Matuta lesueurii Leach, 1817

Matuta victrix crebripunctata Miers, 1877

ลักษณะเด่น

ลักษณะคล้ายคลึงกับ *Astoret lunaris* แต่ปุ่มบนกระดองทั้ง 6 ปุ่ม มองเห็นไม่ชัดเจน หนาม ข้างกระดอง 1 คู่ เรียวยาว ปลายชี้ขึ้นด้านบน ขอบกระดองด้านหน้ากว้างกว่าเขี้ยว เห็นได้ชัด กระดองมีสีออกฟ้าอ่อน มีจุดสีม่วงเข้มขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วไป

ข้อสังเกต

ปูหนุมาน *M. victors* นี้ มีชื่อวิทยาศาสตร์เดิมที่ใช้กันในประเทศไทยคือ *Matuta lunaris* (พยอม ช่อยงาม, 2525)

Family Epialtidae Macleay, 1838

ปูในครอบครัวนี้ จัดอยู่ในกลุ่มของ “ปูแมงมุม (spider crabs)” โดยก่อนหน้านี้ จัดเป็นครอบครัวย่อยของปูแมงมุมในครอบครัว Majidae โดยทั่วไปเป็นปูที่มีขนาดเล็กถึงปานกลาง ไม่มีเขี้ยว ตัวด้านบนของกระดองมีลักษณะเป็นตุ่มและมีขนแข็ง ๆ ปกคลุม มีขายาว มองดูคล้ายแมงมุม ก้ามหนีบมีขนาดใหญ่มากเมื่อเทียบกับขาเดิน มักพบพรางตัวอยู่ในบริเวณที่มีสาหร่ายหรือหญ้าทะเล โดยอาจพบเกาะอยู่บนกิ่งสาหร่ายและหญ้าทะเล

ลักษณะทั่วไป

กระดองด้านหน้าแคบ ผิวกระดองเป็นตุ่มหนาม หรือขนปกคลุมกระดองและขาเดิน ส่วนหลังโค้งนูน ตาอยู่ภายนอกหรือไม่สมบูรณ์ ไม่มีเขี้ยว ฐานของหนวดคู่ที่ 2 มีการพัฒนา โดยจะเชื่อมติดกับริมฝีปากบนและขอบกระดองด้านหน้า อวัยวะสืบพันธุ์คู่ที่ 1 ของเพศผู้ มีรูปแบบที่ไม่แน่นอน ปล้องฐานของหนวดคู่ที่ 2 เป็นรูปสามเหลี่ยมด้านทุ่ มีฟันด้านหลังตา ก้านตาสั้น ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนใหญ่พบในแนวปะการังหรือใกล้แนวปะการังหรืออยู่ตามพื้นทะเล ส่วนใหญ่เป็นปูที่ขูดกินสาหร่ายเป็นอาหาร ชอบบ่นำดอกไม้ทะเล ไฮดรอย หรือเปลือกหอยติดบนหลังเพื่อการพรางตัว

Subfamily Pisinae Dana, 1831

ตาอยู่ภายนอกเขี้ยวหรือตาไม่สมบูรณ์ ส่วนท้องของเพศผู้ไม่แผ่กว้าง มีฟันหลังตา อวัยวะสืบพันธุ์คู่ที่ 1 ของเพศผู้ มีรูปแบบที่ไม่แน่นอน ปล้องฐานของหนวดคู่ที่ 2 ไม่เรียวยาว ก้านตาสั้น เคลื่อนไหวไม่ได้ แต่ถูกตาหดยกลับเข้าไปอยู่ในเขี้ยวได้

Hyastenus diacanthus (De Haan, 1839) (แผ่นภาพที่ 4.2 รูปที่ 6)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ : Spider crab

ชื่อสามัญภาษาไทย : ปูแมงมุม

ชื่อพ้อง: *Pisa (Naxia) diacantha* de Haan, 1833

Naxia diacantha Adams & White, 1848

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปสามเหลี่ยม มีขนปกคลุมอย่างหนาแน่น กระดองบริเวณกระเพาะโค้งนูนเห็นได้ชัด บริเวณหัวใจและลำไส้โค้งนูนเล็กน้อย ที่บริเวณเหนือกมีหนามด้านละ 1 อัน ปลายหนามชี้ไปทางด้านข้าง กระดองด้านหน้ามีหนามคล้ายกรี ซึ่งยาวไม่ถึงครึ่งหนึ่งของความยาวของกระดอง และปลายไม่แยกห่างออกจากกันมาก ก้ามและขาเดินมีขนปกคลุมอย่างหนาแน่น ยกเว้นที่ส่วนนิ้วของก้ามและปลายของแตกทิลลัสของขาเดิน

ข้อสังเกต

ไม่มี

Hyastenus aries (Latrielle, 1825) (แผ่นภาพที่ 4.3 รูปที่ 1)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ : spider crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูแมงมุม

ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปสามเหลี่ยม มีขนปกคลุมอย่างหนาแน่น กระดองบริเวณกระเพาะโค้งนูนมากกว่าบริเวณอื่น ๆ และมีหนามแหลมยื่นออกมา 2 อัน บริเวณเหนือกมีหนามแหลมชี้ออกไปทางด้านข้างด้านละ 1 อัน ขอบกระดองด้านหน้ามีหนามยาวคล้ายกรี 2 อัน มีลักษณะเรียวยาว ส่วนปลายแยกห่างจากกัน ก้ามมีขนาดเล็ก เมอร์สเป็นรูปทรงกระบอก โปรโปดัสค่อนข้างแบน มีขนปกคลุมโดยตลอด ยกเว้นส่วนแตกทิลลัส ซึ่งจะเรียบ ขาเดินเรียวยาว มีลักษณะกลม และทุกปล้องมีขนปกคลุมอย่างหนาแน่น

ข้อสังเกต

ไม่มี

Family Inachidae Macleay, 1838

ปูในครอบครัวนี้ จัดอยู่ในกลุ่มของ “ปูแมงมุม (spider crabs)” โดยก่อนหน้านี้ จัดเป็นครอบครัวย่อยของปูแมงมุมในครอบครัว Majidae โดยทั่วไปเป็นปูที่มีขนาดเล็กถึงปานกลาง ไม่มีเขี้ยว ผิวด้านบนของกระดองมีลักษณะเป็นตุ่มและมีขนแข็ง ๆ ปกคลุม มีขายาว มองดูคล้ายแมงมุม ก้ามหนีบมีขนาดไม่ใหญ่มากเมื่อเทียบกับขาเดิน มักพบพรางตัวอยู่ในบริเวณที่มีสาหร่ายหรือหญ้าทะเล โดยอาจพบเกาะอยู่บนกิ่งสาหร่ายและหญ้าทะเล

ลักษณะทั่วไป

กระดองมีรูปร่างตั้งแต่เรียวยาวถึงรูปสามเหลี่ยมหรือลูกแพร์ ตาอยู่ภายนอกเบ้าตา ก้านตายาว ไม่สามารถหดกลับได้ หรือแนบติดไปกับด้านข้างของกระดอง หรือแนบไปกับหนามแหลมหลังตา ปล้องฐานของหนวดคู่ที่ 2 เรียวยาว

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนใหญ่พบในแนวปะการังหรือใกล้แนวปะการังหรืออยู่ตามพื้นทะเล ส่วนใหญ่เป็นปูที่ขูดกินสาหร่ายเป็นอาหาร ชอบเอาดอกไม้ทะเล ไฮดรอย หรือเปลือกหอยติดบนหลังเพื่อการพรางตัว บางชนิดสามารถแต่งตัวให้มีลักษณะกลมกลืนกับแหล่งที่อยู่อาศัยของมัน บางครั้งถูกเรียกว่า ปูแต่งตัว (decorator crab) บางชนิดถูกนำมาเลี้ยงในตู้ปลาสวยงาม

จากการศึกษาพบปูในครอบครัว Inachidae ทั้งหมด 1 ครอบครัวย่อย คือ Subfamily Camposcinae Dana, 1851

Subfamily Camposcinae Dana, 1851

กระดองถูกปกคลุมไปด้วยขนที่มีลักษณะคล้ายตาขอเกี่ยวและมักมีเศษสาหร่าย ไฮดรอยด์ ต่าง ๆ ติดอยู่หนาแน่น ไม่มีหนามหลังตา หรืออาจมีขนาดเล็ก ก้านตายาว ส่วนท้องของเพศเมียและเพศผู้มี 7 ปล้องชัดเจน ปล้องฐานของหนวดคู่ที่ 2 ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้

Camposcia retusa Latreille, 1892 (แผ่นภาพที่ 4.3 รูปที่ 2)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ : Velcro crab, Decorator crab, Camposcia Decorator Crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูแมงมุมแต่งตัว

ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองมีลักษณะเป็นสามเหลี่ยมหรือทรงปิรามิด ไม่มีเบ้าตาที่สมบูรณ์ มีก้านตารูปทรงกระบอกและค่อนข้างยาว ไม่สามารถยืดหดหรือเคลื่อนที่ได้ มีตำแหน่งอยู่ที่ขอบด้านข้าง กระดองบริเวณหนามหลังตา (postocular spine) เห็นได้ค่อนข้างชัดเจน ฐานของหนวดเป็นทรงกระบอกค่อนข้างยาวและไม่มีฟันกริ (rostral spine) และหนามก้นตา (preocula spine) ลำตัวมีสีน้ำตาล ด้านบนของกระดองปกคลุมด้วยฟองน้ำ สาหร่าย ปะการังอ่อน เพรียง เปลือกหอย และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังหลายชนิด เพื่ออำพรางตัวเอง

ข้อสังเกต

ปัจจุบันนิยมนำปูแมงมุมชนิดนี้มาเลี้ยงในตู้ปลาน้ำเค็ม โดยให้อาหารคือ ปลา กุ้ง และหอยที่ สับเป็นชิ้นเล็ก ๆ

Family Majidae Samouelle, 1819

ปูในครอบครัวนี้ ส่วนใหญ่รู้จักกันดีในนามของ “ปูแมงมุม (spider crabs)” มีขนาดเล็กถึง ใหญ่ ผิวด้านบนของกระดองมีลักษณะเป็นตุ่มและมีขนแข็ง ๆ ปกคลุม ส่วนมากมีขายาว มองดูคล้าย แมงมุม ก้ามหนีบมีขนาดไม่ใหญ่มากเมื่อเทียบกับขาเดิน มักพบพรางตัวอยู่ในบริเวณที่มีสาหร่าย หรือหญ้าทะเล โดยอาจพบเกาะอยู่บนกิ่งสาหร่ายและหญ้าทะเล

ลักษณะทั่วไป

กระดองมีรูปร่างหลายแบบ เช่น สามเหลี่ยม หัวเหลี่ยม หลายเหลี่ยม กระดองบริเวณเหนือก็มี ขนาดใหญ่ ผิวกะดองเป็นตุ่มหนาม หรือขนปกคลุมกระดองและขาเดิน ส่วนหลังโค้งนูน เบ้าตาไม่ สมบูรณ์ มีขนาดเล็ก ตื้น หรืออาจไม่มีเบ้าตา บริเวณด้ามมีขนาดเล็ก ฐานของหนวดคู่ที่ 2 มีขนาด ใหญ่และมักจะติดกับริมฝีปากบนและขอบกระดองด้านหน้า อวัยวะสืบพันธุ์คู่ที่ 1 ของเพศผู้ ยาวกว่า คู่ที่ 2 มาก ในเพศผู้ก้ามมีขนาดใหญ่กว่าขาเดินมาก แต่ในเพศเมียจะมีขนาดไม่แตกต่างกันมากนัก

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนใหญ่พบในแนวปะการังหรือใกล้แนวปะการังหรืออยู่ตามพื้นทะเล ส่วนใหญ่เป็นปูที่ซูด กินสาหร่ายเป็นอาหาร ชอบเอาดอกไม้ทะเล ไฮดรอย หรือเปลือกหอยติดบนหลังเพื่อการพรางตัว บางชนิดสามารถแต่งตัวให้มีลักษณะกลมกลืนกับแหล่งที่อยู่อาศัยของมัน ปูแมงมุมที่มีขนาดใหญ่ บางชนิด ถูกนำมาเป็นอาหาร เช่น European spiny spider crab (*Maja squinado*)

Schizophrys aspera (H. Milne Edwards, 1834) (แผ่นภาพที่ 4.3 รูปที่ 3)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Common decorator crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูแมงมุม

ชื่อพ้อง: *Mithrax quadridentatus* MacLeay, 1838

Maja (Dione) affinis De Haan, 1839

Mithrax spinifrons A. Milne Edwards, 1867

Mithrax affinis Brito Capello, 1871

Mithrax triangularis Kossmann, 1877

Mithrax (Schizophrys) triangularis var. *indica* Richters, 1880

ลักษณะเด่น

กระดองมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนหรือรูปลูกแพร์ (pear shaped) กรีมีลักษณะคล้ายเขากวาง แยกออกเป็น 2 แฉก ขอบกระดองด้านข้างทางส่วนหน้ามีหนามยาวที่มีระยะห่างใกล้เคียงกัน 6 ซี่ โดยซี่สุดท้ายมีขนาดเล็กที่สุด เมอร์สและคาร์ปัสของก้ามหนีบมีหนามจำนวนมาก โพรโปดัสของก้ามหนีบยาวมาก กระดองและขาเดินมีสีออกน้ำตาลแดง

ข้อสังเกต

ไม่มี

Micippa philyra (Herbst, 1803) (แผ่นภาพที่ 4.3 รูปที่ 4)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ : spider crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูแมงมุมหน้าหัก

ชื่อพ้อง: *Micippa philyra* var. *mascarenica* Kossmann, 1877

Cancer philyra Herbst, 1803

Micippa superciliosa Haswell, 1880

Paramicippa asperimanus Miers, 1884

Micippa mascarenica nodulifera Baker, 1905

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีด้านหน้าแคบ ด้านท้ายกว้าง ขอบด้านข้างของกระดองมีหนามแหลมเป็นแนว ตั้งแต่เข้าตาไปจนถึงตอนท้ายของกระดอง ทางด้านบนของกระดองมีหนามแหลมเรียงตามแนวยาวบนกระดองบริเวณกระเพาะ 2 อัน ตอนกลางของกระดองบริเวณเหนือกมีหนามยาว ด้านละ 1 อัน กระดองส่วนหน้าคล้ายกริ๊งมลง ปลายแยกเป็นสองแฉก ซี่ออกไปทางด้านข้าง กระดองมีขนปกคลุมอย่างหนาแน่น ก้ามทั้งสองข้างมีขนาดเท่ากัน มีปุ่มปมขนาดเล็กจำนวนมากปกคลุมอยู่ ปล้องที่ 3 โค้งนูน เมอร์สกลมโค้ง ตรงปลายด้านบนมีหนาม 2 อัน โพรโปดัสไม่โปงออก แดกทิลลัส ขบกับโพรโปดัสเฉพาะส่วนปลาย ขาเดินคู่ที่ 2 ยาว คู่ที่ 3, 4 และ 5 สั้นลงตามลำดับ ปล้องที่ 4 ของขาเดินทุกขามีหนามที่ส่วนปลายด้านบน 1 อัน ขาเดินทุกปล้องมีขนปกคลุมหนาแน่น โดยเฉพาะทางด้านหน้าและด้านท้าย

Family Parthenopidae MacLeay, 1838

ปูในครอบครัวนี้ ส่วนใหญ่รู้จักกันดีในนามของ “ปูขายาว (long-leg crabs)” มีขนาดเล็กถึงปานกลาง ก้ามหนีบมีขนาดใหญ่มาก มักเป็นรูปสามเหลี่ยม อาจยาวกว่าความกว้างของกระดองถึงสองเท่า มักพรางตัวตามพื้นทราย โดยดูกลมกลืนกับพื้นที่เป็นเม็ดทรายขนาดใหญ่ เคลื่อนไหวเชื่องช้า มักชอบเดินหนีสลัดกับหยุดไปตามพื้นทราย ส่วนใหญ่จะอยู่นิ่ง มักอยู่บนพื้นทราย นอกเขตแนวปะการัง จึงพบเห็นค่อนข้างยาก

ลักษณะทั่วไป

กระดองเป็นรูปสามเหลี่ยมหรือห้าเหลี่ยม เบ้าตากลมและมีขนาดเล็ก ปล้องฐานของหนวดคู่ที่ 2 มีขนาดเล็กและไม่เชื่อมติดกับกระดองส่วนหน้าหรือบริเวณด้านบนของช่องปาก ก้ามเคลื่อนไหวได้เพียงเล็กน้อย มักมีขนาดใหญ่และแข็งแรงกว่าขาเดินมาก

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนใหญ่พบในแนวปะการังหรือใกล้แนวปะการังหรืออยู่ตามพื้นทะเลที่เป็นทราย ใกล้บริเวณที่มีสาหร่ายหรือหญ้าทะเล เป็นปูที่ชอบขุดกินสาหร่ายเป็นอาหาร มีความสำคัญทางเศรษฐกิจน้อยมาก เนื่องจากสปีชีส์ส่วนใหญ่มีกระดองแข็งและมีขนาดเล็กจึงไม่นิยมนำมาเป็นอาหาร

Cryptopodia laevimana Miers, 1879 (แผ่นภาพที่ 4.3 รูปที่ 5)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ : Elbow crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูจาน

ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองมีลักษณะเป็นรูปห้าเหลี่ยม แบนกว้าง มีความกว้างมากกว่าความยาว ขอบด้านข้างและด้านท้ายของกระดองยื่นเลยออกไปคลุมขาเดินเอาไว้จนมิด ผิวกระดองเรียบ มีปุ่มกระจายอยู่เป็นแห่งๆ ส่วนกลางของกระดองเป็นรอยบุ๋มรูปสามเหลี่ยม บนสันนูนของกระดองมีลักษณะเป็นปุ่มเรียงเป็นแนวตลอดความยาวของสันและเลยไปตลอดความยาวของขอบกระดอง มุมสองข้างของขอบกระดองด้านหลังมน ขอบกระดองด้านหน้าเป็นรูปสามเหลี่ยมปลายแหลม

ก้ามมีความยาวน้อยกว่าสองเท่าของความยาวของกระดอง สันที่ก้ามคม แดกทึลลัสใหญ่ แข็งแรงและงอเข้าด้านใน โปโรปอดส์เป็นรูปสามเหลี่ยม สันด้านบนเป็นหนาม 3-5 อัน

ข้อสังเกต

มีลักษณะคล้ายคลึงกับปูจาน *Cryptopodia fornicate* มาก

***Parthenope longimanus* (Linnaeus, 1764) (แผ่นภาพที่ 4.3 รูปที่ 6)**

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ : Elbow crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูก้ามยาว

ชื่อพ้อง: *Lambrus laevicarpus* Miers, 1879

Lambrus (Lambrus) ornatus Flipse, 1930

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปไข่ตามขวาง ผิวด้านบนของกระดองมีปุ่มอยู่ทั่วไป ขอบกระดองทางด้านหน้าและขอบกระดองทางด้านหลังมีหนามอยู่ทั่วไป ตรงรอยต่อระหว่างขอบกระดองด้านหน้าและขอบกระดองด้านท้ายเรียบ มีหนามโค้งที่ขอบนอกด้านละ 1 อัน และมีหนามขนาดเล็กตรงกลาง 2 อัน บริเวณข้างปากเรียบแต่ทางด้านล่างของส่วนเหงือกมีหนามขนาดเล็ก กริสั้นมากแบ่งเป็น 3 พู ก้ามยาวมาก ขอบด้านหน้าและขอบด้านท้ายของเมอร์สมีหนามยาวและสั้นสลับกัน ผิวด้านบนมีหนามสั้น ๆ เรียงเป็นแถว ผิวด้านล่างเรียบเป็นมัน ขอบด้านนอกของข้อมือมีหนามบางและคม 3-4 อัน โปรโปดัสเป็นรูปสามเหลี่ยมยาว มีหนามบางและคมอยู่บริเวณขอบด้านนอกไม่ต่ำกว่า 12 อัน ใหญ่เล็กสลับกัน ขอบด้านในของโปรโปดัสมีหนามขนาดเล็กที่ปลายแยกกันตลอดความยาว ขอบด้านล่างมีปุ่มกระจัดกระจาย ส่วนโคนของแตกทิลลัสกว้าง มีหนามเล็ก ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก

ข้อสังเกต

เป็นชนิดของปูก้ามยาวที่พบกระจายอยู่ทั่วไปในทะเลเขตอินโด-แปซิฟิก

***Rhinolambrus longispinis* (Miers, 1879) (แผ่นภาพที่ 4.4 รูปที่ 1)**

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ : Elbow crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูก้ามยาว

ชื่อพ้อง: *Lambrus (Rhinolambrus) inconspicus* Flipse, 1930

Lambrus (Rhinolambrus) armatus Flipse, 1930

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปไข่ตามขวาง ผิวด้านบนของกระดองแบ่งออกเป็น 3 พู มีหนามแหลมเรียงเป็นแนวยาวของแต่ละพู ขอบกระดองทางด้านหน้าและขอบกระดองทางด้านหลังมีหนามแหลม

กระจายเรียงเป็นแนวตามขอบ ตรงรอยต่อระหว่างขอบกระดองด้านหลังและขอบกระดองด้านท้ายมี หนามยาวที่ขอบนอก 2-3 อัน บริเวณข้างปากเรียบแต่ทางด้านล่างของส่วนเหงือกมีหนามขนาดเล็ก กรีสันมากแบ่งเป็น 3 พู ก้ามยาวมาก ขอบด้านหน้าและขอบด้านท้ายของเมอร์สมีหนามยาว ผิว ด้านบนมีหนามสั้น ๆ เรียงเป็นแถว ผิวด้านล่างเรียบ ขอบด้านนอกของเมอร์ส มีหนาม โปรโปดัส เป็นรูปสามเหลี่ยมยาว มีหนามบางและคมอยู่บริเวณขอบด้านนอกไม่ต่ำกว่า 12 อัน ใหญ่เล็ก สลับกัน ขอบด้านในของโปรโปดัสมีหนามขนาดเล็กที่ปลายแยกกันตลอดความยาว ขอบด้านล่างมี ปุ่มกระจัดกระจาย ส่วนโคนของแตกทิลลัสกว้าง มีหนามเล็ก ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก

ข้อสังเกต

ไม่มี

Rhinolambrus pelagicus (Rüppell, 1830) (แผ่นภาพที่ 4.4 รูปที่ 2)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ : Elbow crab

ชื่อสามัญภาษาไทย : ปูก้ามยาว

ชื่อพ้อง:

Lambrus rhombicus Dana, 1852

Lambrus affinis A. Milne-Edwards, 1872

Lambrus affinis heraldicus Paul'son, 1875

Parthenope (Parthenope) melana Rathbun, 1907

Lambrus (Rhinolambrus) latifrons Flipse, 1930

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปสามเหลี่ยม ขอบกระดองทางด้านหน้าและขอบกระดองทางด้านหลังมี หนามแหลมกระจายเรียงเป็นแนวตามขอบ ตรงรอยต่อระหว่างขอบกระดองด้านหลังและขอบ กระดองด้านท้ายมีหนามยาวที่ขอบนอก 2-3 อัน บริเวณข้างปากเรียบแต่ทางด้านล่างของส่วนเหงือก มีหนามขนาดเล็ก กรีสันมากแบ่งเป็น 3 พู ก้ามยาวมาก ขอบด้านหน้าและขอบด้านท้ายของเมอร์สมี หนามยาว ผิวด้านบนมีหนามสั้น ๆ เรียงเป็นแถว ผิวด้านล่างเรียบ ขอบด้านนอกของเมอร์ส มีหนาม โปรโปดัสเป็นรูปสามเหลี่ยมยาว มีหนามบางและคมอยู่บริเวณขอบด้านนอกไม่ต่ำกว่า 12 อัน ใหญ่ เล็กสลับกัน ขอบด้านในของโปรโปดัสมีหนามขนาดเล็กที่ปลายแยกกันตลอดความยาว ขอบด้านล่าง มีปุ่มกระจัดกระจาย ส่วนโคนของแตกทิลลัสกว้าง มีหนามเล็ก ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก และมีสีดำ

Family Portunidae Rafinesque, 1815

ปูในครอบครัวนี้ ส่วนใหญ่รู้จักกันดีในนามของ “ปูม้าหรือปูว่ายน้ำ (swimming crabs)” มีขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ เป็นปูที่มีขาคู่สุดท้ายเป็นใบพาย สามารถว่ายน้ำได้ พบอยู่ทั่วไปตามชายน้ำที่เป็นหาดทรายและหาดหิน บางครั้งอาจพบหลบซ่อนอยู่ทั่วไปตามซอกหินหรือใต้ก้อนหิน ชาวบ้านจึงเรียกปูบางชนิดในกลุ่มนี้ว่า “ปูม้าหิน”

ลักษณะทั่วไป

กระดองมีลักษณะเป็นรูปหกเหลี่ยม วงรีตามขวางหรือหกเหลี่ยมตามขวาง บางครั้งอาจเป็นรูปวงกลม ผิวด้านบนของกระดองค่อนข้างแบนหรือโค้งนูนเล็กน้อย มีสันหรือตุ่มเล็กๆ กระจายอยู่ทั่วไป ส่วนหน้า (front) ของกระดองกว้าง แยกออกจากเบ้าตาชัดเจน บริเวณขอบอาจเป็นรอยหยักหรือเป็นลอนหรือมีฟัน 2-6 ซี่ ขอบด้านข้างทางส่วนหน้า (anterolateral margin) ของกระดองมีฟัน 2-9 ซี่ (แต่ส่วนใหญ่มี 5-9 ซี่) ขอบด้านข้างทางส่วนหลัง (posterolateral margin) ของกระดองเรียบ หนวดคู่ที่ 1 พับขวางหรือเฉียง เส้นหนวด (flagellum) ของหนวดคู่ที่ 2 มีลักษณะยาวและเรียวยาว ช่องปากเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีความกว้างมากกว่าความยาว ขอบเอนโดโพไคท์ของแมกซิลลิเปดคู่ที่ 2 มีลักษณะเป็นพูชัดเจน ขาเดินคู่สุดท้ายเปลี่ยนแปลงไปมีลักษณะเป็นใบพายเพื่อใช้ในการว่ายน้ำ ปล้องที่ 3-5 ของส่วนท้องของปูเพศผู้จะเชื่อมติดกันเป็นแผ่นไม่สามารถพับงอได้

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

พบอาศัยอยู่ทั่วไป ในแนวปะการังหรือใกล้แนวปะการังหรืออยู่ตามพื้นทะเล เป็นกลุ่มของปูที่ว่ายน้ำได้เนื่องจากมีขาเดินคู่สุดท้ายแบน ลักษณะคล้ายใบพาย หลายชนิดมีความสำคัญทางเศรษฐกิจมาก โดยเฉพาะ ปูม้า *Portunus pelagicus* และปูทะเล *Scylla serrata* เป็นปูที่มีขนาดใหญ่ นิยมนำมาบริโภคเป็นอาหาร และส่งเป็นสินค้าออก ทำรายได้ให้กับประเทศไทย

Genus *Portunus* (Weber, 1795)

ลักษณะทั่วไป

กระดองรูปไข่ มีความกว้างมากกว่าความยาว มีสันตามขวางและตุ่มเล็กๆ อยู่บนส่วนต่างๆ ของกระดอง ขอบกระดองด้านหน้ามีหนาม 3 หรือ 4 อัน ไม่รวมหนามเบ้าตา ด้านใน ขอบกระดองด้านข้างส่วนหน้าหยักเป็นหนาม 9 อัน รวมหนามเบ้าตา ด้านนอก ก้ามทั้งสองข้างมีขนาดใกล้เคียงกัน ขาเดินคู่สุดท้ายแบนเป็นใบพาย ส่วนท้องของเพศผู้ปล้องที่ 3-4 เชื่อมติดกัน ทำให้เห็นเพียง 5 ปล้อง

Portunus (Lupocycloporus) gracillimanus (Stimpson, 1858) (แผ่นภาพที่ 4.4 รูปที่ 3)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Swimming crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้าก้ามสิบ

ชื่อพ้อง: *Achelous whitei* A. Milne-Edwards, 1861

Amphitrite gracilimanus Stimpson, 1858

Neptunus (Achelous) whitei Miers, 1886

Neptunus (Lupocycloporus) whitei Alcock, 1899

Portunus (Lupocycloporus) gracillimanus Rathnun, 1910

Portunus gracilimanus Stephenson & Campbell, 1959

ลักษณะเด่น

กระดองค่อนข้างแบนและมีขนสั้นปกคลุม มีสันบนกระดองที่บริเวณกระเพาะและบริเวณเหงือกเห็นได้ชัดเจน ส่วนหน้าของกระดองมีฟัน 3 ซึ่งขนาดใกล้เคียงกัน ขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดองมีฟัน 9 ซึ่ง ฟันซี่แรกมีขนาดใหญ่ ซี่ที่ 2-8 มีขนาดใกล้เคียงกัน ฟันซี่สุดท้ายมีขนาดใหญ่ที่สุด ปลายแหลมชี้ไปทางด้านหน้า ก้ามยาวเรียวยาว ทั้งสองข้างมีขนาดใกล้เคียงกัน ขอบด้านหน้าแขนมีหนาม 4 อัน ขอบด้านท้ายมีหนาม 2 อัน ส่วนข้อมือมีหนาม 2 อัน อยู่ทางด้านบน 1 อัน และทางด้านนอก 1 อัน มือเรียวยาวมีขนาดเล็กกว่าแขนมาก มีหนาม 3 อัน อยู่ที่ส่วนโคน 1 อัน และทางด้านบนใกล้ส่วนปลายอีก 2 อัน นิ้วเรียวยาวปลายแหลมโค้งออกด้านนอก ลำตัวมีสีแดงออกส้ม

Portunus haanii (Stimpson, 1858) (แผ่นภาพที่ 4.4 รูปที่ 4)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ : Red Swimming crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้า

ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองโค้งนูนและมีขนสั้นปกคลุม มีสันบนกระดองที่บริเวณกระเพาะและบริเวณเหงือกเห็นได้ชัดเจน ส่วนหน้าของกระดองมีฟัน 3 ซึ่งขนาดใกล้เคียงกัน ขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดองมีฟัน 9 ซี่ ซี่ที่ 2-8 มีขนาดใกล้เคียงกัน ฟันซี่สุดท้ายมีขนาดใหญ่ที่สุด ก้ามทั้งสองข้างมีขนาดใกล้เคียงกัน ขอบด้านหน้าแขนมีหนาม 4 อัน ขอบด้านท้ายมีหนาม 2 อัน ส่วนข้อมือมีหนาม 2 อัน อยู่ทางด้านบน 1 อัน และทางด้านนอก 1 อัน มือเรียวยาวมีขนาดเล็กกว่าแขนมาก มีหนาม 3 อัน

อยู่ที่ส่วนโคน 1 อัน และทางด้านบนใกล้ส่วนปลายอีก 2 อัน นิ้วเรียวยาวแหลมโค้งออกด้านนอก กระจดอง ก้าม และขาเดิน มีลักษณะเป็นลวดลาย สีออกแดงส้ม

ข้อสังเกต

ไม่มี

***Portunus pelagicus* (Linnaeus, 1758)** (แผ่นภาพที่ 4.4 รูปที่ 5)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Blue swimming crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้า

ชื่อพ้อง: *Cancer pelagicus* Forskl, 1775

Cancer cedonulli Herbst, 1794

Neptunus pelagicus de Man, 1888

Portunus denticulatus Marion de Proce, 1822

Portunus pelagicus var. *sinensis* Shen, 1932

ลักษณะเด่น

กระจดองเป็นรูปวงรีทึบเหลี่ยม นูนเล็กน้อย มีความกว้างมากกว่าความยาวมาก ผิวด้านบนของกระจดองไม่มีขนปกคลุม แต่ลักษณะเป็นตุ่มเล็ก ๆ กระจายอยู่ทั่วไป มีพินข้างกระจดอง 9 ซี่ ซี่สุดท้ายมีขนาดใหญ่และยาวที่สุด พินระหว่างตามีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยม ปลายแหลมมาก มีจำนวน 4 ซี่ ซึ่งแยกห่างจากกัน ก้ามมีลักษณะเรียวยาวและมีขนาดใหญ่ มีผิวเกลี้ยงกว่ากระจดอง ขอบบนแขนมีหนามโค้งขนาดใหญ่ 3 อัน ขอบล่างเรียบ ด้านท้ายแขนบริเวณปลายข้อมีหนาม 2 อัน ข้อมือด้านในมีหนามยาว 1 อัน และด้านนอกเป็นหนามเล็ก 1 อัน ในปูเพศผู้ กระจดองมีสีฟ้าสด มีลายสีขาวขอบฟ้าเป็นจุดหรือลายขีดกระจายอยู่ทั่วไป ส่วนปูเพศเมียกระจดองมีสีเขียวซีมัว และมีจุดสีน้ำตาลเทากระจายอยู่ทั่วไป ก้ามและขาเดินมีลวดลายสีเหมือนกระจดองและมีแผงขนสีแดงอยู่ตามขอบ โคนนิ้วด้านในขอมก้ามหนีบมีจุดสีแดงข้างละ 1 จุด ด้านนอกสีขาวนวล

ข้อสังเกต

เป็นชนิดของปูม้าที่มีขนาดใหญ่และความสำคัญทางเศรษฐกิจมากที่สุดของประเทศไทย พบแพร่กระจายทั่วไปในเขตอินโด-แปซิฟิก รวมทั้งในเขตน่านน้ำไทย

***Portunus sanguinolentus* (Herbst, 1783)** (แผ่นภาพที่ 4.4 รูปที่ 6)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Three-spot swimming crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้าสามจุด
 ชื่อพ้อง: *Cancer gladiator* Fabricius, 1793
Callinectes alexandri Rathbun, 1907

ลักษณะเด่น

กระดองกว้าง ไม่มีขนปกคลุม ผิวด้านบนของกระดองเรียบ ส่วนหน้าของกระดองมีฟัน 4 ซี่ 2 ซี่ ตรงกลางมีขนาดเล็กกว่า 2 ซี่ทางด้านข้าง ขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดองมี 9 ซี่ ฟันซี่สุดท้ายยาวใหญ่ ปลายแหลมยื่นออกด้านข้าง ก้ามยาวและมีขนาดใหญ่ ทั้งสองข้างมีขนาดใกล้เคียงกัน ขอบด้านหน้าแขนมีหนาม 3 อัน ขอบด้านท้ายเรียบไม่มีหนาม มือมีหนาม 2 อัน อยู่ที่ส่วนโคน 1 อัน และทางด้านบนใกล้ส่วนปลายอีก 1 อัน กระดองมีสีออกน้ำตาลอมฟ้า ส่วนท้ายของกระดองมีจุดสีแดงขนาดใหญ่เห็นได้ชัด 3 จุด

ข้อสังเกต

เป็นปูม้าที่มีขนาดใหญ่เช่นเดียวกับปูม้า *Portunus pelagicus* แต่พบการแพร่กระจายน้อยกว่า *P. pelagicus* สามารถแยกออกจากปูม้าทั่วไปได้อย่างชัดเจน โดยมีจุดขนาดใหญ่บนกระดอง 3 จุด

Genus *Charybdis* (De Haan, 1835)

ลักษณะทั่วไป

กระดองรูปไข่ มีสันตามขวางบนกระดอง ขอบกระดองด้านหน้ามีหนาม 4 หรือ 6 อัน ขอบกระดองด้านข้างส่วนหน้าหักเป็นหนาม 6 อัน รวมหนามเบ้าตาด้านบนอก ก้ามมีขนาดใหญ่และยาวกว่าขาเดิน มีขนาดใกล้เคียงกัน มีหนามที่ส่วนแขนและข้อมือ ขาเดินคู่สุดท้ายแบนเป็นใบพาย ส่วนท้องของเพศผู้ปล้องที่ 3-5 เชื่อมติดกัน ทำให้เห็นเพียง 5 ปล้อง

Charybdis acutifrons (de Man, 1879) (แผ่นภาพที่ 4.5 รูปที่ 1)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Spiny swimming crab
 ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้าหนาม
 ชื่อพ้อง: *Charybdis acutifrons* Leene, 1936
Goniosoma acutifrons de Man, 1879
Charybdis (Goniosoma) erythrodactyla Delsman & de Man, 1925
Charybdis (Goniosupradens) acutifrons Leene, 1938; Sakai, 1967

ลักษณะเด่น

กระดองมีขนสั้นปกคลุม มีสันต่างๆ บนกระดองชัดเจน ฟันระหว่างตา 6 ซี่ มีลักษณะแหลมคมมาก โคนเล็กน้อยและมีขนาดเท่ากัน ฐานหนวดคู่ที่สองมีหนามแหลมคม 2 อัน ฟันข้างกระดองมี 7 ซี่ ทุกซี่ปลายแหลมคม ซี่ที่ 2 และ 4 มองเห็นเป็นร่องรอยของปลายหนาม ซี่สุดท้ายมีขนาดเล็กที่สุด ก้ามทั้งสองข้างมีหนามแหลม มองดูแข็งแรง ขอบด้านหน้าของเมอร์สมีนาม 3 อัน และหนามขนาดเล็ก 1 อันตรงส่วนปลาย บริเวณมุมด้านในของคาร์ปัสมีหนามแข็งแรง และมุมด้านนอกมีหนามเล็ก 3 อัน กระดองมีสีน้ำตาลแดง ก้ามและขาเดินมีสีน้ำตาลแดงเข้มกว่าลำตัว โคนก้ามหนีบมีสีออกขาว มีสีแดงลักษณะคล้ายรอยขีดกระจายอยู่บนก้ามหนีบ ปลายก้ามหนีบมีสีน้ำตาลแดงเข้ม

ข้อสังเกต

เป็นปูม้าหิมที่พบแพร่กระจายอยู่ตามชายฝั่งทะเลของประเทศไทย แต่พบค่อนข้างน้อย

Charybdis hellerii (A. Milne Edwards, 1867) (แผ่นภาพที่ 4.5 รูปที่ 2)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Indo-Pacific swimming crab, Spiny hand crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้าอินโดแปซิฟิก

ชื่อพ้อง: *Charybdis (Goniosoma) merguense* (Alcock, 1899)

Charybdis (Goniosoma) merguense (Nobili, 1906)

Charybdis merguensis (Sakai, 1934; Barnard, 1950)

Goniosoma hellerii (A. Milne Edwards, 1867)

Goniosoma merguense (De Man, 1888)

ลักษณะเด่น

กระดองมีขนสั้นปกคลุม มีสันตามขวางระหว่างหนามข้างกระดองอันสุดท้ายไม่ต่อเป็นเส้นเดียวกัน ฟันระหว่างตามี 6 ซี่ ฟันคู่กลางยื่นยาวเลยคู่อื่นเล็กน้อย คู่ถัดมาเป็นรูปสามเหลี่ยมและปลายแหลมกว่าคู่กลาง ฟันคู่นอกแยกห่างกว่าคู่อื่นๆ ปลายค่อนข้างแหลมแต่มีขนาดเล็กกว่า 2 คู่กลาง ฟันข้างกระดองมี 6 ซี่ ทุกซี่ปลายแหลมขนาดใกล้เคียงกัน ซี่สุดท้ายมีปลายแหลมชี้ออกไปทางด้านข้างและยาวกว่าซี่อื่น ๆ ก้ามทั้งสองข้างมีขนาดใกล้เคียงกัน ขอบด้านหน้าของเมอร์สมีนาม 3 อัน ขอบด้านท้ายไม่มีหนาม บริเวณมุมด้านในของคาร์ปัสมีหนามขนาดใหญ่แข็งแรง 1 อัน และมุมด้านนอกมีหนามเล็ก 3 อัน กระดองและก้ามหนีบมีสีออกน้ำตาลเหลือง ส่วนหน้าและแนวตรงกลางของกระดองมีสีออกน้ำตาลดำ ขาเดินและปลายก้ามหนีบมีสีน้ำตาลแดงเข้ม

ข้อสังเกต

เป็นปูม้าหินที่พบแพร่กระจายอยู่ทั่วไป โดยพบค่อนข้างมากตามชายฝั่งทะเลของประเทศ
ไทย

Genus *Thalamita* (Latreille, 1829)**ลักษณะทั่วไป**

กระดองรูปไข่ มีสันตามขวางบนกระดอง ขอบกระดองด้านหน้ามีหนาม 2 หรือ 6 อัน ปลาย
ตัดหรือโค้งมน ขอบกระดองด้านข้างส่วนหน้าหักเป็นหนาม 5 อันมีขนาดใกล้เคียงกันหรือหนาม
อันที่ 4 มีขนาดเล็กกว่าอันอื่นๆ ก้ามมีขนาดใหญ่และแข็งแรงกว่าขาเดิน มีหนามที่ส่วนแขน มือและ
ข้อมือ ขาเดินคู่สุดท้ายแบนเป็นใบพาย

***Thalamita crenata* (Latreille, 1829) (แผ่นภาพที่ 4.5 รูปที่ 3)**

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Crenate swimming crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้าหิน

ชื่อพ้อง: *Portunus crenata* Latreille, 1829

Thalamita crenata Miers, 1884

ลักษณะเด่น

พินระหว่างตา 6 ซี่ ลักษณะกลมมนและกว้าง ฐานหนวดคู่ที่สองกว้างกว่าเท้าตามาก เป็น
สันต่ำมีตุ่มกลมๆ กระจายเบาบาง บางตุ่มติดกันมากที่บริเวณโคนหนวด กระดองเรียบเป็นมัน สัน
ต่างๆ บนกระดองไม่ชัดเจนนัก พินข้างกระดองมี 5 ซี่ ทุกซี่ปลายแหลมคม ซี่ที่ 4 และ 5 มีขนาด
เล็กกว่าซี่อื่น ๆ ก้ามทั้งสองเรียบและมีขนาดใกล้เคียงกัน อวัยวะสืบพันธุ์คู่ที่ 1 มีลักษณะเรียวยาว มี
ส่วนปลายโค้งออกในแนวเฉียงยาวเลยครึ่งหนึ่งของปล้องอกที่ 3 ผิวด้านนอกมีหนามเล็กๆ สันๆอยู่
ประมาณ 1 ใน 4 ของความยาว ก้ามและขาเดินมีสีฟ้าหรือเขียวอมฟ้า

ข้อสังเกต

เป็นปูม้าหินที่พบแพร่กระจายอยู่ทั่วไป โดยพบค่อนข้างมากตามชายฝั่งทะเลของประเทศ
ไทย

Thalamita danae Stimpson, 1858 (แผ่นภาพที่ 4.5 รูปที่ 4)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้าหิน

ชื่อพ้อง: *Thalamita stimpsoni* A. Milne Edwards, 1861

Thalamita pryma var. *stimpsoni* Borradaile, 1900

ลักษณะเด่น

กระดองมีผิวเรียบเป็นมัน สันต่างๆบนกระดองไม่ชัดเจนนัก ขอบกระดองด้านหน้ามีฟัน 6 ซี่ ลักษณะเป็นพูปลายตัดและมีขนาดใกล้เคียงกัน ขอบกระดองด้านข้างทางส่วนหน้ามีฟัน 5 ซี่ ทุกซี่ปลายแหลมคม ฟัน 3 ซี่แรก มีขนาดใกล้เคียงกัน ซี่ที่ 4 และ 5 มีขนาดเล็กกว่า 3 ซี่แรกเล็กน้อย ก้ามทั้งสองข้างมีขนาดต่างกันเล็กน้อย ขอบด้านหน้าของเมอร์สมีนามยาว 3 อัน กระดอง ก้ามหนีบ และขาเดินมีสีเขียวยอกดำ

ข้อสังเกต

เป็นปูม้าหินที่พบแพร่กระจายอยู่ทั่วไป โดยพบค่อนข้างมากตามชายฝั่งทะเลของประเทศไทย

Thalamita pelsarti Montgomery, 1931 (แผ่นภาพที่ 4.5 รูปที่ 5)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้าหิน

ชื่อพ้อง: *Thalamitaprymna* var. *pelsarti* Montgomery, 1939

Thalamita pryma a Calman, 1900

Thalamita pryma form a, Tweedi, 1950

Thalamita pryma Sakai, 1939

ลักษณะเด่น

กระดองมีความกว้างมากกว่าความยาว โดยมีอัตราส่วนความกว้างต่อความยาวประมาณ 1.6 เท่า ผิวด้านบนและด้านล่างมีขนสั้น ๆ ปกคลุมทั้งหมด ยกเว้นบริเวณที่เป็นสัน ทำให้มองเห็นสันต่างๆ ชัดเจน ขอบกระดองทางด้านหน้ามีฟัน 6 ซี่ มีขนาดใกล้เคียงกันและขอบฟันเรียบ ขอบกระดองด้านข้างทางส่วนหน้ามีฟัน 5 ซี่ ทุกซี่ปลายแหลมคม และมีขนาดใกล้เคียงกัน ก้ามทั้งสองข้าง มีหนามแหลมคม มองดูแข็งแรงมาก กระดอง ก้ามหนีบและขาเดินมีสีฟ้าออกน้ำเงิน

ข้อสังเกต

ไม่มี

Thalamita prymna (Herbst, 1794) (แผ่นภาพที่ 4.5 รูปที่ 6)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้าหิน

ชื่อพ้อง: *Cancer prymna* Herbst, 1803

Portunus (Thalamita) pryma De Haan, 1835

ลักษณะเด่น

กระดองมีความกว้างมากและมีขนสั้นปกคลุมโดยทั่วไป หรือเฉพาะที่บริเวณสันตามขวาง และโคนพินข้างกระดอง พินระหว่างตามีปลายตัด 3 คู่ แต่ละพูกว้างมีปลายมน สันต่างๆบนกระดองชัดเจน ฐานหนวดคู่ 2 เป็นหนามแหลม 2-5 อัน มีพินข้างกระดอง 5 คู่ คู่ที่ 4 มีขนาดเล็กที่สุด ก้ามทั้งสองมีขนาดใกล้เคียงกันเต็มไปด้วยหนามแหลมและตุ่มกลม ท้องเพศผู้เป็นรูปสามเหลี่ยม ปล้องที่ 3,4 และ 5 เชื่อมต่อกัน ปล้องที่ 6 ขอบด้านข้างเป็นเส้นตรงค่อนข้างขนานกัน ประมาณสองในสามของความยาว กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาลปนน้ำตาล ปลายหนามเป็นสีน้ำตาลน้ำตาลแดง

ข้อสังเกต

ไม่มี

Thalamita sima H. Milne Edwards, 1834 (แผ่นภาพที่ 4.6 รูปที่ 1)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Swimming crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้าหิน

ชื่อพ้อง: *Portunus (Thalamita) arcuatus* De Haan, 1835

ลักษณะเด่น

กระดองมีขนสั้นปกคลุมโดยทั่วไป หรือเฉพาะที่บริเวณสันตามขวางและโคนพินข้างกระดอง พินระหว่างตาเป็นสันกว้างมีปลายตัด 2 อัน สันต่างๆบนกระดองชัดเจน มีพินข้างกระดอง 5 คู่ ขนาดใกล้เคียงกัน ก้ามทั้งสองมีขนาดใกล้เคียงกันเต็มไปด้วยหนามแหลมและตุ่มกลม ขอบบนเมอร์สมีหนามใหญ่ 2 อัน กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาล ก้ามหนีบสีแดงส่วนปลายเป็นสีดำ

ข้อสังเกต

ไม่มี

Family Euryplacidae Stimpson, 1871

ปูในครอบครัวนี้ ส่วนใหญ่รู้จักกันดีในนามของ “rhomboid crabs” มีขนาดเล็กถึงปานกลาง ผิวกระดองเรียบเป็นมัน ขอบกระดองด้านหน้าอาจมีลักษณะเป็นปุ่ม ก้ามหนีบมีขนาดใหญ่

Eucrate crenata (De Haan, 1835) (แผ่นภาพที่ 4.6 รูปที่ 2)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -

ชื่อสามัญภาษาไทย: -

ชื่อพ้อง: *Eucrate affinis* Haswell, 1881

ลักษณะเด่น

กระดองแบนเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู มีความกว้างมากกว่าความยาว ผิวด้านบนของกระดองเรียบและโค้งนูน บริเวณด้านหน้าลาดลงเล็กน้อย กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาลอ่อน สีของกระดองแบ่งออกเป็น 2 สี โดยมีสีออกน้ำตาลบริเวณครึ่งแรกของกระดอง ส่วนครึ่งหลังมีสีออกน้ำตาลเหลืองโดยมีสีอ่อนกว่าครึ่งแรก

ข้อสังเกต

ไม่มี

Family Eriphiidae MacLeay, 1838

ปูในครอบครัวนี้ เคยจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับปูในครอบครัว Xanthidae ซึ่งเป็นครอบครัวของปูใบปูสวยงาม จัดเป็นปูที่มีขนาดปานกลางถึงใหญ่ มีก้ามหนีบที่แข็งแรงและมีขนาดใหญ่มาก บางชนิดของปูในครอบครัวนี้มีพิษได้แก่ ปูใบตาแดง เป็นต้น

Eriphia smithii MacLeay, 1838 (แผ่นภาพที่ 4.6 รูปที่ 3)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Rough redeyed crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบตาแดง, ปูใบตะเกียง

ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองแบนเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู บริเวณด้านหน้าลาดลงเล็กน้อย ร่องแบ่งตำแหน่ง บริเวณต่าง ๆ บนกระดองมีลักษณะตื้นเห็นได้เฉพาะบริเวณกระเพาะ ส่วนหน้าของกระดองมีขนาด เป็น 1 ใน 3 ของความกว้างของกระดอง ลาดลงในแนวตั้งและแบ่งออกเป็น 2 ลอนด้วยร่องลึก ขอบแต่ละลอนหยักเป็นฟันซี่เล็ก ๆ ขอบด้านข้างส่วนหน้าโค้งเล็กน้อยและมีลักษณะเป็นหนามเล็ก ๆ จำนวนมาก แต่ไม่เห็นเป็นซี่ฟันหรือเป็นพูชัดเจน หนามด้านล่างมีขนาดเล็ก ขอบด้านข้างส่วนหลัง ตรง ผิวด้านหน้าของกระดองมีตุ่มกระจายอยู่ทั่วไป ก้ามทั้ง 2 ข้างมีขนาดไม่เท่ากัน ส่วนฐานของ แดกทิลลัสของก้ามหนีบใหญ่มีลักษณะเป็นตุ่มนูนคล้ายกราม ผิวมีตุ่มและขนสั้น ๆ ปกคลุมทั่วไป กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาลแดง ก้ามหนีบสีน้ำตาลเข้ม ขนสั้น ๆ บนก้ามมีสีเหลืองปน เขียว ขนตามขาเดินสีเหลืองปนน้ำตาล ตาสีแดงเข้ม

Family Menippidae MacLeay, 1838

ปูในครอบครัวนี้ เคยจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับปูในครอบครัว Xanthidae ซึ่งเป็นครอบครัวของ ปูใบปูสวยงาม จัดเป็นปูที่มีขนาดปานกลางถึงใหญ่ มีก้ามหนีบที่แข็งแรงและมีขนาดใหญ่มาก

Menippe rumphii (Fabricius, 1798) (แผ่นภาพที่ 4.6 รูปที่ 4)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Maroon stone crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: -

ชื่อพ้อง: *Myomenippe hardwickii* (Gray, 1831)

Alpheus rumphii Weber, 1795

Pseudocarcinus bellangerii H. Milne Edwards, 1834

ลักษณะเด่น

กระดองค่อนข้างโค้ง และลาดลงสู่ขอบด้านท้ายของกระดองมาก ผิวกระดองและก้ามเรียบ ส่วนหน้าแคบและแบ่งออกเป็นฟันขนาดเล็กเท่า ๆ กัน 6 ซี่ มีปลายมน ขอบด้านข้างส่วนหน้าโค้ง แบ่งออกเป็น 4 ลอน ด้วยร่องตื้น ๆ 2 ลอนหลังมีขนาดเล็ก และยื่นแหลมมากกว่า 2 ลอนแรก ขอบ ด้านข้างส่วนหลังตรงฐานหนวดคู่ที่ 2 มีขนาดสั้น และติดกับมุมด้านล่างของกระดอง ก้ามทั้งสองด้าน มีขนาดไม่เท่ากัน กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาลแดง ก้ามหนีบสีดำ

ข้อสังเกต

มีลักษณะคล้ายคลึงกับปู *Myomenippe hardwickii*

Myomenippe hardwickii (Gray, 1831) (แผ่นภาพที่ 4.6 รูปที่ 5)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Maroon stone crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: -

ชื่อพ้อง: *Menippe granulosa* A. Milne Edwards, 1867

Menippe granulosa De Man, 1888

Menippe duplicidens Hilgendorf, 1878

ลักษณะเด่น

กระดองค่อนข้างโค้ง และลาดลงสู่ขอบด้านท้ายของกระดองมาก ผิวกระดองและก้ามเรียบ ส่วนหน้าแคบและแบ่งออกเป็นฟันขนาดเล็กเท่า ๆ กัน 6 ซี่ มีปลายมน ขอบด้านข้างส่วนหน้าโค้ง แบ่งออกเป็น 4 ลอน ด้วยร่องตื้น ๆ 2 ลอนหลังมีขนาดเล็ก และยื่นแหลมมากกว่า 2 ลอนแรก ขอบด้านข้างส่วนหลังตรงฐานหมวดคู่ที่ 2 มีขนาดสั้น และติดกับมุมด้านล่างของกระดอง ก้ามทั้งสองด้าน มีขนาดไม่เท่ากัน กระดอง ก้ามหนีบและขาเดินมีสีน้ำตาลดำและมีจุดสีขาวกระจาย ด้านในของโปรโปดัสของก้ามหนีบมีสีออกม่วง ปลายก้ามหนีบสีดำ

ข้อสังเกต

มีลักษณะคล้ายคลึงกับปู *Menippe rumphii* มาก

Family Oziidae MacLeay, 1838

ปูในครอบครัวนี้ เคยจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับปูในครอบครัว Xanthidae ซึ่งเป็นครอบครัวของปูใบ้สวยงาม จัดเป็นปูที่มีขนาดเล็กถึงปานกลาง

Epixanthus frontalis (H. Milne Edwards, 1834) (แผ่นภาพที่ 4.6 รูปที่ 6)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบ้ก้ามเรียว

ชื่อพ้อง: *Epixanthus kotschii* Heller, 1861

ลักษณะเด่น

กระดองโค้งนูน เรียบ ลักษณะเป็นรูปวงรี บริเวณด้านหน้าลาดลงเล็กน้อย ร่องแบ่งตำแหน่งบริเวณต่างๆ บนกระดองมีลักษณะตื้นเห็นเป็นรอยจางๆ ขอบกระดองด้านหน้าค่อนข้าง

ขอบด้านข้างส่วนหลังตรง กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาลเข้ม ก้ามหนีบสองข้างไม่เท่ากัน
ก้ามหนีบอันเล็กมีลักษณะเรียวยาว

ข้อสังเกต

ไม่มี

Ozium guttatus H. Milne Edwards, 1834 (แผ่นภาพที่ 4.7 รูปที่ 1)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Spottedbelly rock crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบ้ลายจุด

ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองกว้างค่อนข้างแบน และมีลักษณะเป็นรูปไข่ บริเวณด้านหน้าโค้งลงเล็กน้อย รอย
แบ่งต่างๆบนกระดองไม่ชัดเจน ผิวเกลี้ยง ส่วนหน้าของกระดองลาดลงเล็กน้อย และแบ่งออกเป็น 4
ลอน 2 ลอนที่อยู่ด้านนอกแยกออกจากขอบตาด้วยร่องตื้นๆ ขอบตานูน แยกออกจากส่วนกระดอง
ชัดเจน ขอบตาบนและขอบล่างไม่แตกต่างกัน ขอบด้านข้างส่วนหน้าสั้นหนา โค้งเล็กน้อยและแบ่ง
ออกเป็นลอนหรือหนาม ขอบด้านข้างส่วนหลังมีขนาดยาวเท่ากับขอบด้านข้างส่วนหน้า หนวดคู่ที่ 1
พับในแนวเฉียง ฐานหนวดคู่ที่ 2 อยู่ระหว่างส่วนหน้าของกระดองกับขอบตาล่าง หนวดยื่นเข้าไปใน
เบ้าตา และมีขนาดสั้นกว่าเส้นผ่านศูนย์กลางของเบ้าตา ก้ามทั้ง 2 ข้างมีขนาดใหญ่และไม่เท่ากัน
ก้ามหนีบมีขนาดเล็กและยาวเรียวยาว ปลายแหลม แต่ไม่ยาวกว่าส่วนของโพรโพตัส ในเพศผู้ปล้องท้อง
ทั้ง 7 ปล้องเชื่อมต่อกัน กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีออกม่วง มีจุดสีขาว กระจายอยู่ทั่วไป

ข้อสังเกต

ไม่มี

Family Galenidae Alcock, 1898

กระดองป็นรูปห้าเหลี่ยมหรือสี่เหลี่ยมคางหมู ผิวด้านบนโค้งและมีลักษณะเป็นปุ่ม เห็นได้
ชัดเจน ร่องแบ่งตำแหน่งบริเวณต่างๆ บนกระดองมีลักษณะตื้น ก้ามหนีบมีขนาดใหญ่ แข็งแรง
ส่วนมากมีลักษณะเป็นปุ่มขนาดใหญ่ เห็นได้ชัดเจน

Halimede ochtodes (Herbst, 1783) (แผ่นภาพที่ 4.7 รูปที่ 2)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -
 ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูก้ามปูม
 ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองแบนเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู บริเวณด้านหน้าลาดลงเล็กน้อย ร่องแบ่งตำแหน่งบริเวณต่างๆ บนกระดองมีลักษณะเด่นเห็นได้เฉพาะบริเวณกระเพาะส่วนหน้าของกระดองมีขนาดเป็น 1 ใน 3 ของความกว้างของกระดอง ลาดลงในแนวตั้งและแบ่งออกเป็น 2 ลอนด้วยร่องลึก ขอบแต่ละลอนหยักเป็นฟันซี่เล็กๆ

ข้อสังเกต

ไม่มี

Family Trapeziidae Miers, 1886

ลักษณะทั่วไป

เป็นปูที่มีขนาดเล็ก ส่วนใหญ่พบอาศัยอยู่ร่วมกับสัตว์ชนิดอื่น เช่น ปะการัง กระดองเป็นรูปโค้งแบน พื้นผิวกระดองเรียบมัน ไม่มีร่องรอยแสดงการแบ่งบริเวณต่างๆ ปูในครอบครัวนี้พบบ่อยในระหว่างกิ่งก้านของปะการังฟุ่มไม้

Trapezia cymodoce (Herbst, 1801) (แผ่นภาพที่ 4.7 รูปที่ 3)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Coral crab
 ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบปะการัง
 ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปโค้งแบน กระดองมีความกว้างประมาณ 1.2 เท่าของความยาว พื้นผิวกระดองเรียบมัน ไม่มีร่องรอยแสดงการแบ่งบริเวณต่างๆ ส่วนหน้าระหว่างตาแบ่งออกเป็น 4 ลอน ขอบด้านข้างกระดองส่วนหน้ามีขนาดสั้นกว่าส่วนหลังและมีเงี่ยงแหลม 1 อัน ก้ามทั้งสองมีขนาดใหญ่ ลักษณะแบนยาว ขอบด้านในของข้อที่ 4 มีรอยหยักเป็นฟันเลื่อย ขาเดินเรียวยาวเล็ก กระดองมีสีน้ำตาลแดง ก้ามและขาเดินมีสีน้ำตาลแดงยกเว้นตรงปลายก้ามหนีบมีสีดำ

ข้อสังเกต

ไม่มี

Family Xanthidae MacLeay, 1838

ปูในครอบครัวนี้ จัดอยู่ในกลุ่มปูใบหรือปูสวยงาม มีขนาดเล็กถึงปานกลาง ส่วนใหญ่ของปูในกลุ่มนี้มีลวดลายและสีสรรสวยงาม นิยมเรียกปูในกลุ่มนี้ว่า “ปูสวยงาม” บางครั้งเรียก “ปูใบ” เนื่องจากปูในกลุ่มนี้มีลักษณะที่เชิงขา มักพบนอนนิ่ง ๆ อยู่ใต้ก้อนหิน มีรายงานว่า ปูบางชนิดในกลุ่มนี้ เมื่อรับประทานเข้าไปจะเป็นพิษต่อร่างกาย

Actaeodes areolatus (Dana, 1852) (แผ่นภาพที่ 4.7 รูปที่ 4)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -

ชื่อสามัญภาษาไทย: -

ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองกว้างค่อนข้างแบน ผิวกระดองไม่เรียบ หยักเป็นลอน บริเวณด้านหน้าลาดลงเล็กน้อย ผิวบริเวณด้านข้างของกระดองมีตุ่มขนาดเล็กแต่ไม่ชัดเจน ส่วนหน้าของกระดองลาดและแบ่งออกเป็น 2 ลอนด้วยร่องตื้น ๆ ขอบแต่ละลอนเว้าเล็กน้อย ขอบด้านข้างส่วนหน้าโค้งแบ่งออกเป็น 4 ลอน 2 ลอนแรกเห็นไม่ชัดเจน ลอนที่ 3 และ 4 ยื่นแหลม ก้ามทั้ง 2 ข้างมีขนาดใกล้เคียงกัน กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาล มีขนปกคลุมอยู่ทั่วไป

ข้อสังเกต

ไม่มี

Atergatis floridus (Linnaeus, 1767) (แผ่นภาพที่ 4.7 รูปที่ 5)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Floral egg crab, Green egg crab, Brown egg crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบลายดอกไม้

ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองมีลักษณะเป็นรูปครึ่งวงกลม มีความกว้างประมาณ 1.4 เท่าของความยาว ผิวด้านบนโค้งนูน บริเวณด้านหน้า ด้านหลัง และด้านข้างโค้งลงมาก รอยนูนของตำแหน่งต่างๆ บนกระดองไม่ชัดเจนและมีเฉพาะด้านหน้า ผิวกระดองเรียบ เคลือบเป็นมัน ส่วนหน้าของกระดองลาดลงมาก มีขนาดเป็น 1 ใน 4 ของความกว้าง ส่วนขอบนูนเป็นสัน ขอบด้านข้างส่วนหน้าโค้ง มีขนาดยาวกว่าขอบด้านข้างส่วนหลัง และมีลักษณะเป็นสันและเป็นหยัก แบ่งออกเป็น 3 ลอน ก้ามมีขนาดใหญ่ ทั้ง 2 ข้างมีขนาดเท่ากัน ขอบด้านบนมีลักษณะเป็นสัน ก้ามหนีบมีขนาดใหญ่และปลายแหลม ขาเดินมีลักษณะแบนผิวเรียบ ขอบบนมีลักษณะเป็นสันแต่ไม่ชัดเจน ในเพศผู้ ท้องปล้องที่ 3-7 เชื่อมต่อกัน กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาลอ่อน สีเหลืองปนส้ม หรือม่วงปนน้ำตาล มีลวดลายเป็นสีน้ำตาลเข้มล้อมรอบด้วยขอบสีขาว ก้าม ขาเดิน ท้องและอกมีจุดสีน้ำตาลกระจายอยู่ทั่วไป

ข้อสังเกต

พบมีความเป็นพิษในบางพื้นที่ อาจเป็นไปได้ว่าพิษเกิดจากอาหารบางอย่างเช่น หอย ที่ปูกินเข้าไป มีรายงานว่า ความเป็นพิษของปูเกิดขึ้นในช่วงสั้น ๆ

Atergatis intergerrimus (Lamarck, 1801) (แผ่นภาพที่ 4.7 รูปที่ 6)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Red egg crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบหลังเต่า

ชื่อพ้อง: *Cancer laevis latipes* Seba, 1761

Atergatis subdivisus White, 1848 -

ลักษณะเด่น

กระดองมีลักษณะเป็นรูปไข่ มีความกว้างประมาณ 1.8 เท่าของความยาว ผิวด้านบนโค้งนูน บริเวณด้านหน้า ด้านหลัง และด้านข้างโค้งลงมาก ขอบกระดองด้านข้างนูนเป็นสัน ด้านข้างส่วนหลังเป็นสันคลื่นนวม ผิวกระดองมีรูกระจายอยู่ทั่วไป ก้ามทั้งสองมีขนาดเท่ากัน ขอบบนของก้ามและขาเดินเป็นสัน ขาเดินแบน ผิวมีรูขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วไป กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาลแดงเข้ม มีจุดสีขาวเล็กๆ กระจายอยู่บนกระดอง โดยเฉพาะส่วนหน้าของกระดอง ปลายก้ามหนีบมีสีดำ

ข้อสังเกต

พบมีความเป็นพิษในบางพื้นที่ อาจเป็นไปได้ว่าพิษเกิดจากอาหารบางอย่างเช่น หอย ที่ปูกินเข้าไป มีรายงานว่า ความเป็นพิษของปูเกิดขึ้นในช่วงสั้น ๆ

Leptodius exaratus (H. Milne Edwards, 1834) (แผ่นภาพที่ 4.8 รูปที่ 1)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบหิน

ชื่อพ้อง: *Cancer inaequalis* Olivier, 1791

Leptodius lividus Paul'son, 1875

ลักษณะเด่น

กระดองกว้างค่อนข้างแบน บริเวณด้านหน้าลาดลงเล็กน้อย บริเวณต่างๆ บนกระดองมีลักษณะกว้างและตื้น เห็นได้เฉพาะบริเวณหน้าของกระดอง ผิวกระดองหยาบ มีรูเล็กๆ กระจายอยู่ทั่วไป ผิวบริเวณด้านข้างของกระดองมีตุ่มขนาดเล็กแต่ไม่ชัดเจน ส่วนหน้าของกระดองลาดและแบ่งออกเป็น 2 ลอนด้วยร่องตื้นๆ ขอบแต่ละลอนเว้าเล็กน้อย ขอบด้านข้างส่วนหน้าโค้งแบ่งออกเป็น 4 ลอน 2 ลอนแรกเห็นไม่ชัดเจน ลอนที่ 3 และ 4 ยื่นแหลม ก้ามทั้ง 2 ข้างมีขนาดไม่เท่ากัน ก้ามหนีบมีขนาดใหญ่ ปลายทุ่ ด้านในเป็นร่องเห็นได้ชัดเจน ในเพศผู้ปล้องท้องปล้องที่ 3-5 เชื่อมต่อกัน อวัยวะเพศผู้คู่ที่ 1 เรียวเล็ก ปลายโค้งออก ปลายยอดแหลมและหักเข้าด้านในเล็กน้อย ผิวด้านนอกมีหนามขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วไป กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาล เขียวปนน้ำตาล และในบางตัวอย่างอาจมีสีน้ำตาลเข้มอยู่กลางกระดอง หรือค่อนข้างด้านหน้าเล็กน้อย ก้ามหนีบสีดำหรือสีน้ำตาล

ข้อสังเกต

ไม่มี

Lophozozymus pictor (Fabricius, 1798) (แผ่นภาพที่ 4.8 รูปที่ 2)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Mosaic crab, Thunder crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบลายแผนที่

ชื่อพ้อง: *Alpheus pictor* Weber, 1795

Xantho octodentatus H. Milne Edwards, 1834

ลักษณะเด่น

กระดองแบนเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ขอบด้านหน้าโค้งมน ขอบด้านข้างโค้งมนและเว้าลงมาเป็นร่องลึก ผิวของกระดองและขาเดินเรียบ ไม่มีขน ผิวของกระดองด้านบน ก้าม และขาเดินมีจุดสีขาวขนาดกลางกระจายอยู่ทั่วไป มองดูเป็นลวดคล้ายคล้ายแผนที่ ก้ามหนีบทั้งสองข้างมีสีดำ

ข้อสังเกต

พบมีความเป็นพิษในบางพื้นที่ อาจเป็นไปได้ว่าพิษเกิดจากอาหารบางอย่างเช่น หอย ที่ปูกินเข้าไป มีรายงานว่า ความเป็นพิษของปูเกิดขึ้นในช่วงสั้น ๆ

Family Grapsidae MacLeay, 1838

ปูในครอบครัวนี้ ส่วนใหญ่รู้จักกันดีในนามของ “ปูแสม” มีขนาดเล็กถึงปานกลาง พบบริเวณหาดหิน โดยพบอาศัยอยู่บนก้อนหินใหญ่ อยู่ตามซอกหินและใต้ก้อนหิน อาจพบวิ่งอยู่บนก้อนหินใหญ่ เมื่อมีสิ่งรบกวนมันจะวิ่งหลบเข้าไปอาศัยอยู่ในซอกหิน

ลักษณะทั่วไป

กระดองมีลักษณะ เป็นรูปโค้งกลมหรือรูปสี่เหลี่ยม ผิวด้านบนของกระดองอาจมีลักษณะแบนเรียบหรือโค้งนูนเล็กน้อยและมีสันตามแนวขวางลักษณะเฉียงลง ส่วนหน้าของกระดอง (front) มีความกว้างมากกว่าความกว้างของเบ้าตา และมีเบ้าตาอยู่ตรงบริเวณมุมด้านหน้า ขอบด้านข้างทางส่วนหน้าและขอบด้านข้างทางส่วนหลังของกระดองไม่มีรอยแบ่งที่ชัดเจน ขอบด้านข้างของกระดองอาจมีลักษณะตรงหรือโค้งนูนเล็กน้อย โดยทั่วไปอาจมีหนามอยู่ทางด้านหน้า 1-2 อันแต่บางครั้งอาจไม่มีหนาม โดยทั่วไประหว่างแมกซิลลิเปดคู่ที่ 3 จะมี ช่องว่างรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน (rhomboidal gap) และสามารถมองเห็นส่วนของแมนดิเบิลชัดเจน

แหล่งที่อยู่อาศัย

บริเวณชายฝั่งที่มีลักษณะเป็นหาดหิน โดยพบหลบซ่อนอยู่ใต้ก้อนหินหรือเคลื่อนที่ ปีนป่ายอยู่บนก้อนหินในแนวเขตน้ำขึ้น-น้ำลง บางชนิดพบเกาะอยู่บนก้อนหินขนาดใหญ่ที่ถูกคลื่นซัดบริเวณชายฝั่งทะเล

Grapsus albolineatus Lamark, 1818 (แผ่นภาพที่ 4.8 รูปที่ 3)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Mottled Sally-light-foot

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูแสมแกละ, ปูหนุมาน

ชื่อพ้อง: *Grapsus strigosus* (Herbst, 1799)

Grapsus longipes Stimpson, 1858

Grapsus (Goniopsis) flavipes MacLeay, 1838

Grapsus peroni H. Milne Edwards, 1853

ลักษณะเด่น

กระดองมีลักษณะโค้งค่อนข้างกลม ส่วนหน้าของกระดองเรียบและมีลักษณะเป็นแนวตรง ขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดองโค้งกลม มีฟันข้างละ 1 ซี่ มีสันเฉียงบนบริเวณส่วนเหนือของกระดอง ก้ามหนีบมีขนาดสั้นกว่าขาเดินมาก ส่วนปลายของแฉกทิลลัสและโปรโปดัสของก้ามมีลักษณะแบนและแผ่ขยายออก กระดองและขาเดินมีสีออกเขียวและมีขีดสีขาวเป็นลายตามขวาง

ข้อสังเกต

เป็นชนิดของปูแสมทะเลที่พบมากที่สุด และพบทั่วไปบริเวณชายฝั่งทะเลของประเทศไทย

Metopograpsus oceanicus Jacquinot, 1853 (แผ่นภาพที่ 4.8 รูปที่ 4)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูแสมหินก้ามแดง

ชื่อพ้อง: *Grapsus (Grapsus) sulcifer* Herklots, 1861

ลักษณะสำคัญ

กระดองเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ความกว้างสุดของกระดองอยู่ระหว่างมุมขอบด้านนอกทั้งสองข้างและผิวเรียบ ส่วนหน้าของกระดองระหว่างขอบตาด้านในมีความกว้างมากกว่าครึ่งหนึ่งของระยะระหว่างมุมขอบตาด้านนอกทั้งสองข้างและแบ่งออกเป็น 4 ลอนอย่างชัดเจน 2 ลอนที่อยู่ด้านในจะมีขนาดใหญ่กว่า 2 ลอนที่อยู่ด้านนอก บนลอนทั้ง 4 นี้จะมีปุ่มเล็กๆเรียงกันสันตามขวางอยู่เป็นจำนวนมาก บนบริเวณ branchial จะมีสันเฉียง 8-9 แฉก ขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดองมีรอยหยักเป็นหนาม 1 ซี่ ก้ามมีลักษณะแข็งแรงและขนาดไม่เท่ากัน ขอบด้านใน ขาเดินทั้ง 4 คู่แข็งแรงและค่อนข้างเรียวยาว ส่วนท้องของตัวผู้ค่อนข้างเรียวยาว ปล้องที่ 5 และปล้องที่ 6 มีความยาวใกล้เคียงกันส่วนตรงปลายของอวัยวะผู้เป็นสารพวกไคตินมีลักษณะเป็นหลอดสั้นๆตรงปลายจะบานออกเล็กน้อย กระดองและขาเดินมีสีตกรกระ โดยมีสีออกน้ำตาลดำและมีลายตกรกระเป็นสีเหลืองสลับลวดลายสีม่วงแดง ปลายก้ามหนีบมีสีแดงเหลืองออกน้ำตาล

ข้อสังเกต

มีลักษณะคล้ายคลึงกับปู *Metopograpsus frontalis* มาก ต่างกันคือ *M. frontalis* มีก้ามหนีบสีม่วงและไม่มีหนามบริเวณขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดองส่วน *M. oceanicus* นั้น มีก้ามหนีบสีแดงและมีหนามบริเวณขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดอง

***Metopograpsus frontalis* Miers, 1880 (แผ่นภาพที่ 4.8 รูปที่ 5)**

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ: -

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูแสมหินก้ามม่วง, ปูแสมหิน

ชื่อพ้อง: *Metopograpsus messor gracilipes* De Man, 1891

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู มีความกว้างมากกว่าความยาวเล็กน้อยและมีผิวเรียบ ส่วนหน้าของกระดองระหว่างขอบตาด้านในมีความกว้างเกือบ 2 ใน 3 เท่าของระยะทางระหว่างมุมขอบตาด้านนอกทั้งสองข้างและแบ่งออกเป็น 4 ลอนอย่างชัดเจน 2 ลอนอยู่ด้านในจะมีขนาดใหญ่กว่า 2 ลอนที่อยู่ด้านนอก บนลอนทั้ง 4 นี้ จะมีสันตามขวางอยู่เป็นจำนวนมาก ขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดองไม่มีหนาม ร่องของ cervical ลึก บนบริเวณ branchial จะมีสันเฉียง 8-9 แถว ขอบด้านข้างของกระดองเรียบและสอบเข้าด้านหลัง ส่วนขอบทางด้านหน้าโค้งเป็นคลื่นเล็กน้อย และมีลักษณะหยักแบบฟันเลื่อย ก้ามมีลักษณะแข็งแรงและขนาดไม่เท่ากัน ขาเดินทั้ง 4 คู่แข็งแรงและค่อนข้างสั้น ส่วนท้องของตัวผู้ค่อนข้างเรียว ปล้องที่ 6 ไม่แบนขยายออกและมีความยาวใกล้เคียงกับปล้องที่ 5 กระดองและขาเดินมีสีดกกระ โดยมีสีออกน้ำตาลดำและมีลายตกกระเป็นสีเหลืองสลับลวดลายสีม่วงแดง ปลายก้ามหนีบมีสีม่วงสด

ข้อสังเกต

มีลักษณะคล้ายคลึงกับปู *Metopograpsus oceanicus* มาก ต่างกันคือ *M. frontalis* มีก้ามหนีบสีม่วงและไม่มีหนามบริเวณขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดอง ส่วน *M. oceanicus* นั้น มีก้ามหนีบสีแดงและมีหนามบริเวณขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดอง

Family Plagusidae Dana, 1851

ปูในครอบครัวนี้ เดิมจัดเป็นครอบครัวย่อยของครอบครัว Grapsidae มีขนาดปานกลาง พบบริเวณหาดหิน โดยพบอาศัยอยู่บนก้อนหินใหญ่ อยู่ตามซอกหินและใต้ก้อนหิน อาจพบวิ่งอยู่บนก้อนหินใหญ่ เมื่อมีสิ่งรบกวนมันจะวิ่งหลบเข้าไปอาศัยอยู่ในซอกหิน

***Plagusias immaculata* Lamark, 1818 (แผ่นภาพที่ 4.8 รูปที่ 6)**

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูแสมแกละ, ปูหนุมาน

ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองมีลักษณะโค้งค่อนข้างกลม ผิวด้านบนของกระดองขรุขระ ส่วนหน้าและขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดองไม่เรียบ มีพื้นแหลมคม ก้ามหนีบมีขนาดสั้นกว่าขาเดินมาก ส่วนปลายของแตกทิลลัสและโปรโปดัสของก้ามมีลักษณะแบนและแผ่ขยายออก กระดองและขาเดินมีสีน้ำตาลเข้มและน้ำตาลอ่อนลักษณะเป็นสีตกรกระ ปลายก้ามหนีบมีสีขา

ข้อสังเกต

ไม่มี

Family Ocypodidae Rafinesque, 1815

ปูในครอบครัวนี้ ได้แก่ ปูลม (Ghost crabs) ปูก้ามดาบ (fiddler crab) และปูก้ามหัก มีขนาดเล็กถึงปานกลาง ปูลมเป็นปูที่มีรยางค์ขายาวเรียวยาว ทำให้สามารถเคลื่อนที่ได้อย่างคล่องแคล่วและรวดเร็วมาก พบวิ่งอยู่ทั่วไปบริเวณชายหาดเหนือเขตน้ำขึ้น-น้ำลง โดยขุดรูลึกลงไปใทราย ส่วนปูก้ามดาบและปูก้ามหักนั้นสามารถพบได้ในบริเวณเขตป่าชายเลน

ลักษณะทั่วไป

กระดองมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส สี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวขวาง สี่เหลี่ยมคางหมู หรือรูปไข่แนวขวาง ผิวด้านบนของกระดองมีลักษณะโค้งนูนเล็กน้อยและมีผิวเรียบหรือมีร่อง-สันตามแนวขวาง ขอบของส่วนหน้าของกระดอง (front) เรียบ ค่อนข้างแคบ เบ้าตากว้างและลึกและครอบคลุมเนื้อที่เกือบทั้งหมดของขอบทางด้านหน้า (ไม่รวมส่วนหน้าของกระดอง) ก้านตายาว มักพับอยู่ในเบ้าตาซึ่งยาวเกือบตลอดความกว้างของเบ้าตา ขอบด้านข้างทางส่วนหน้าและขอบด้านข้างทางส่วนหลังของกระดองไม่มีรอยแบ่งที่ชัดเจน ขอบด้านข้างของกระดองอาจมีลักษณะตรงหรือโค้งนูนเล็กน้อย แต่ไม่มีหนาม ไม่มีช่องว่างรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน (rhomboidal gap) ระหว่างแมกซิลลิเปดคู่ที่ 3 แตกทิลลัสของขาเดินมีขนแข็ง ๆ จำนวนมาก ผิวด้านล่างของส่วนท้องหรือส่วนฐานของขาเดินอาจมีกลุ่มขนหรือเส้นขนละเอียด ปล้องท้องของปูเพศผู้มีลักษณะเด่นชัดและโยกได้

แหล่งที่อยู่อาศัย

พวกปูลมนั้น สามารถพบกระจายอยู่ทั่วไปบริเวณชายหาดทรายตอนบนเหนือระดับน้ำขึ้น-น้ำลง โดยขุดรูลึกลงไปใทราย ส่วนพวกปูก้ามดาบและปูก้ามหักสามารถพบได้ในบริเวณปากแม่น้ำและในเขตป่าชายเลน โดยขุดรูในดิน และบางชนิดอาจพบอาศัยอยู่บนต้นไม้ในป่าชายเลน

***Ocypode ceratophthalmus* (Pallas, 1772) (แผ่นภาพที่ 4.9 รูปที่ 1)**

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Horned ghost crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูลมตายาว ปูผี

ชื่อพ้อง: *Cancer caninus* Herbst, 1782
Ocypode urvillei Guerin, 1829
Ocypoda MacLeayana Hess, 1865

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปสี่เหลี่ยมจตุรัส ก้านตายาวและพบบนขาในเขี้ยวซึ่งยาวเกือบตลอดความกว้างของเขี้ยว ตาของปูที่โตเต็มวัยมีส่วนที่ยื่นออกไปเหนือคอร์เนียยาว ขอบกระดองด้านข้างส่วนหน้าไม่มีหนาม ผิวด้านในของโปรโปดัสของก้ามหนีบมีสันสไตดูเรติงตามขวาง กระดองมีสีเทาออกน้ำเงิน บริเวณกลางกระดองมีสีออกน้ำตาล ก้ามหนีบและปลายขาเดินมีสีขา

ข้อสังเกต

ปูลม *Ocypode ceratophthalma* มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับปูลม *O. cordimanus* Desmarest, 1825 มาก สามารถแยกออกจากกันได้ โดยเปรียบเทียบจากลักษณะของการมีหรือไม่มีสันสไตดูเรติงตามขวางที่ผิวด้านในของโปรโปดัสของก้ามหนีบ

***Dortilla wichmanni* De Man, 1892 (แผ่นภาพที่ 4.9 รูปที่ 2)**

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Soldier crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูทหาร ปูปั้นทราย

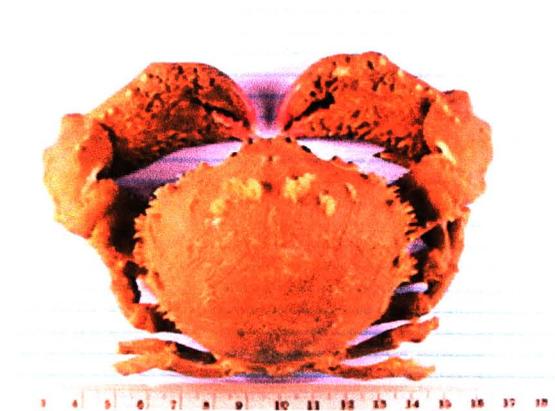
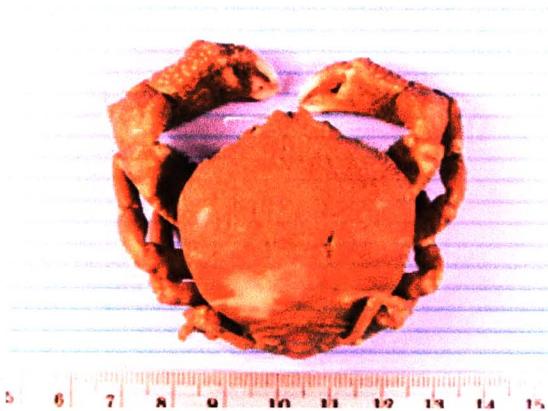
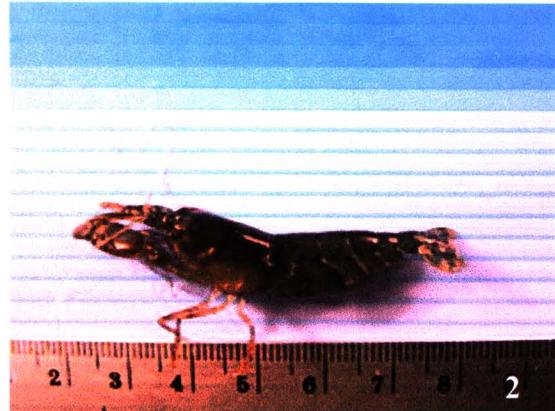
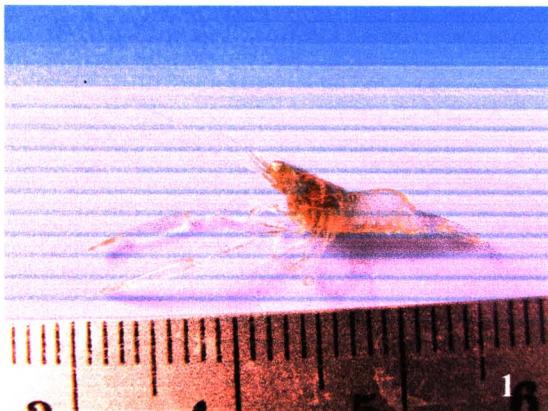
ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ขอบด้านหน้าหักเป็นหนาม 2 อัน ผิวกระดองมีเม็ดเล็ก ๆ กระจายทั่วไป ร่องบริเวณต่าง ๆ บนกระดองเห็นได้ชัดเจน ก้านตายาว ก้ามหนีบทั้งสองข้างมีขนาดใกล้เคียงกัน คาร์ปัสของก้ามหนีบมีขนาดใหญ่ ขาเดินเรียวยาวและยาว ลำตัวมีสีน้ำตาลอ่อน

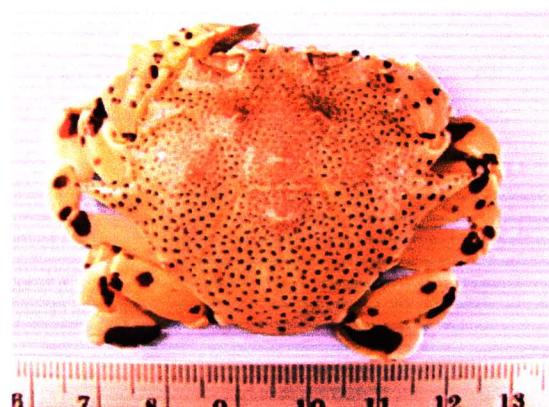
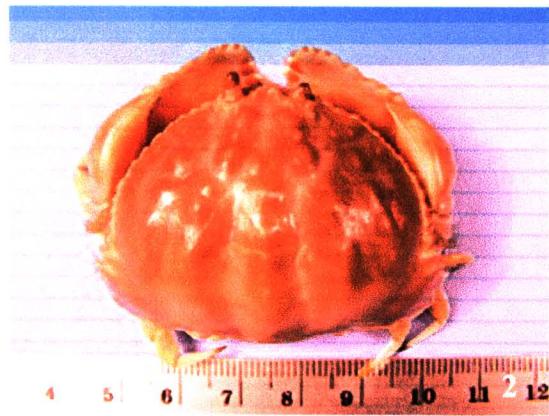
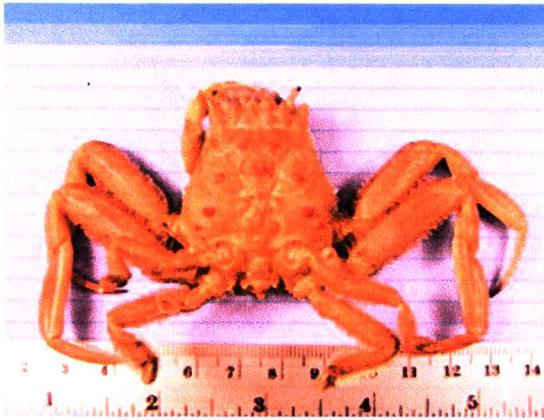
ข้อสังเกต

เป็นชนิดของปูทหารที่พบทั่วไปบริเวณริมชายฝั่งทะเลที่เป็นหาดทรายที่มีโคลนปนเล็กน้อยของประเทศไทย

แผ่นภาพที่ 4.1

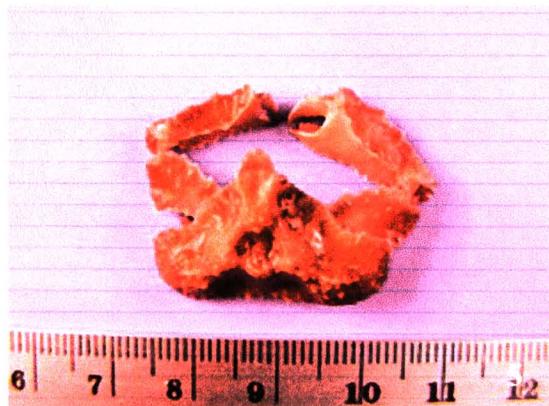
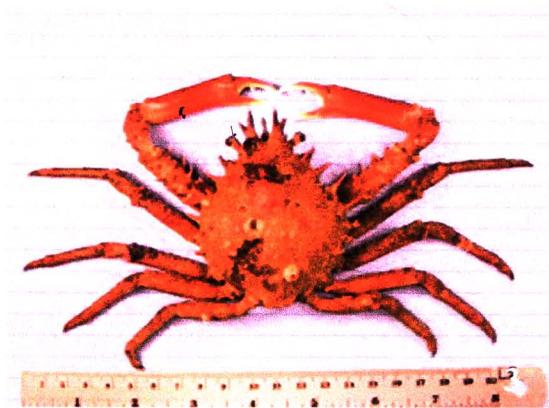
1. <i>Palaemon</i> sp.	2. <i>Alpheus euphrosyne</i> De Man, 1897
3. <i>Alpheus lottini</i> Guérin-Méneville, 1829	4. <i>Petrolisthes lamarckii</i> (Leach, 1820)
5. <i>Conchoecetes intermedius</i> Lewinsohn, 1984	6. <i>Lauridromia indica</i> (Gray, 1831)

แผ่นภาพที่ 4.2

1. *Dorippe quadridens* (Fabricius, 1793)
2. *Calappa clypeata* Borradaile, 1903
3. *Calappa philargius* (Linnaeus, 1758)
4. *Ashtoret lunaris* (Forsk., 1775)
5. *Matuta victor* (Fabricius, 1781)
6. *Hyastenus diacanthus* (De Haan, 1839)

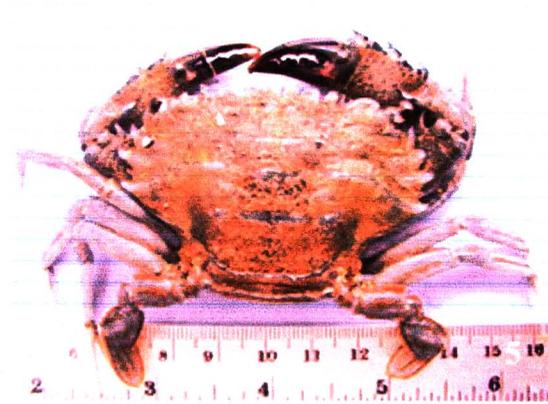
แผ่นภาพที่ 4.3

1. *Hyastenus aries* (Latrielle, 1892)
2. *Camposcia retusa* Latreille, 1892
3. *Schizophrys aspera* (H. Milne Edwards, 1834)
4. *Micippa philyra* (Herbst, 1803)
5. *Cryptopodia laevimana* Miers, 1879
6. *Parthenope longimanus* (Linnaeus, 1764)

แผ่นภาพที่ 4.4

1. *Rhinolambrus longispinis* (Miers, 1879)
2. *Rhinolambrus pelagicus* (Rüppell, 1830)
3. *Portunus gracillimanus* (Stimpson, 1858)
4. *Portunus haanii* (Stimpson, 1858)
5. *Portunus pelagicus* (Linnaeus, 1758)
6. *Portunus sanguinolentus* (Herbst, 1783)

แผ่นภาพที่ 4.5

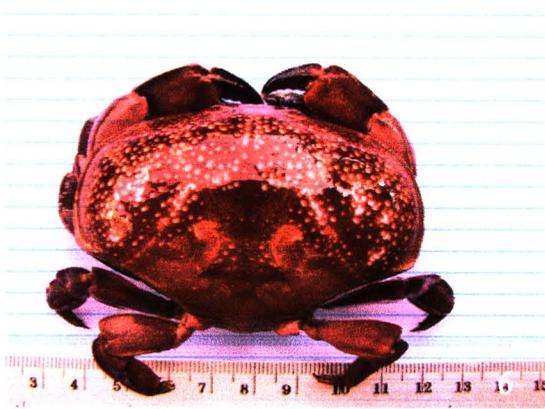
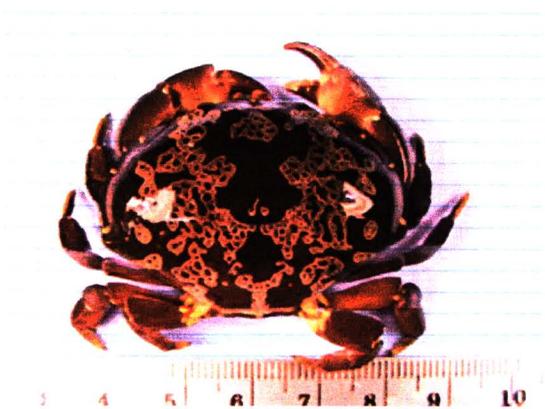
1. *Charybdis acutifrons* (De Man, 1879)
2. *Charybdis hellerii* (A. Milne Edwards, 1867)
3. *Thalamita crenata* (Latreille, 1829)
4. *Thalamita danae* Stimpson, 1858
5. *Thalamita pelsarti* Montgomery, 1931
6. *Thalamita prynna* (Herbst, 1794)

แผ่นภาพที่ 4.6

1. *Thalamita sima* H. Milne Edwards, 1834
3. *Eriphia smithii* MacLeay, 1838
5. *Myomenippe hardwickii* (Gray, 1831)

2. *Eucrate crenata* De Haan, 1835
4. *Menippe rumphii* (Fabricius, 1798)
6. *Epixanthus frontalis* (H. Milne Edwards, 1834)

แผ่นภาพที่ 4.7

1. *Ozius guttatus* H.Milne Edwards, 1834
2. *Halimede ochtodes* (Herbst, 1783)
3. *Trapezia cymodoce* (Herbst, 1801)
4. *Actaeodes areolatus* (Dana, 1852)
5. *Atergatis floridus* (Linnaeus, 1767)
6. *Atergatis intergerrimus* (Lamarck, 1801)

แผ่นภาพที่ 4.8

1. *Leptodius exaratus* (H.Milne Edwards, 1834)
2. *Lophozozymus pictor* (Fabricius, 1798)
3. *Grapsus albolineatus* Lamarck, 1818
4. *Metopograpsus oceanicus* (Jacquinot, 1853)
5. *Metopograpsus frontalis* Miers, 1880
6. *Plagusia immaculata* Lamarck, 1818

แผ่นภาพที่ 4.9

1. *Ocyropsis ceratophthalmus* (Pallas, 1772)

2. *Dotilla wichmanni* De Man, 1892

